ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת בשלח – וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם – שנת תשע"א.

פרשת בשלח – צדיק כתמר יפרח – שנת תשע"ז.

השיעורים נכתבו

לעילוי נשמת

כוכבה בת אסתר
יחזקאל מועלם בן טופחה
אליהו בן ג'מילה
אלי סולטן בן אסתר
יעקב אטיאס בן שמחה
רותי בת חסיבה
ניר בן פלורנס
גרציה כהן בת נג'לה
אהרן יוסף בן משה דוד
שרה בת מונאבר
מרדכי יעקב בן ר' יונה
ת.נ.צ.ב.ה

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה ובני ביתו
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

הילה ענת בת ציפורה

המעוניינים לתרום להפצת העלון השבועי

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

לרפואת

נועם בן מיכל
לוי בן איריס חנה
אביב ישראל בן גילה
יוסף בן רות
ניתאי בן שרון
תמר בת רחל
לאה שרה בת חנה
ויויאן בת דינה
דוד כהן בן גרציה
חיים שלום בן עטיה
שלומי לוי בן יפה יקוט
איילה בת נחמה
שי בן סינורה
שמעון בן אסתר

<u>פרשת בשלח – וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם – שנת תשע"א.</u>

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת בשלח. השבת נקראת גם בשם 'שבת שירה', על שם השירה הנמצאת בפרשה שלנו.

יש לי חבר, שלפני 22 שנה נולדה לו בת אחרי שש בנים; זה היה בערב שבת קודש, פרשת שירה. הוא עשה אז קידוש גדול. כשבאתי לקידוש, שאלתי אותו: "נו, איך קראת לבת???"

"שירה – על שם 'שבת שירה'!"

אמרתי לו: "איזה מזל שהיא נולדה לך ב'שבת שירה'! – מה היית עושה, אם היתה נולדת לך בשבת קודש, פרשת פרה?!" ☺

הייתי רוצה לעסוק היום בעניין שירת הים, וממנו בע"ה להתחבר לט"ו בשבט שיוצא בע"ה בשבוע הבא, על מנת שנדע מהי העבודה שלנו בט"ו בשבט, לפני שאנחנו הולכים לאכול את התולעים – סליחה, את הפירות ☺

פותחת הפרשה ואומרת: **{שמות יג, יז} וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה**.

<u>אומרים חז"ל {ירושלמי, מסכת פסחים פ"ה ה"ה}</u> – על הפס' {שמות יב, לא} וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַּם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת ה' כְּדַבֶּרְכֶם **אמר רבי לוי: כשם שניתן כח בקולו של משה כך ניתן כח בקולו של פרעה. והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מֲהַלַּך ארבעים יום. ומה היה אומר? קומו צאו מתוך עמי. לשעבר הייתם עבדי פרעה, מיכן והילך אתם עבדי ה'. באותה שעה היו אומרים: הללויה הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה.**

<u>אומר המדרש {מדרש ויושע}</u> – **אמר לו משה** [לפרעה – שהיה בכור]: **אף על פי כן, אם תרצה אומר לך דבר ותנצל ולא תמות. הרם קולך ואמור: בני ישראל הרי אתם ברשותכם. קומו צאו מתוך עמי. עד עכשיו הייתם ברשות פרעה, מכאן ואילך הרי אתם ברשות עצמכם. לכו עבדו את ה' אלהיכם וכן עשה.**

כדברים האלה, כותב **רבינו בחיי** בפרשת בא, על הפס' **{יא, ח} וְיֵרְדוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲווּ לִי לֵאמֹר צֵא אַתָּה וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי כֵן אֵצֵא וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה בָּחֳרִי אָף;**

<u>כותב **רבינו בחיי**</u> – **צֵא אַתָּה וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ**. יאמר [משה] אין אני וישראל יוצאים מרשותך עד שתשלחנו אתה בעצמך ותצוה אותנו בכך, ואחר כך אצא. והנה בכאן נשתלחו ישראל והותרו ממאסרם בכח עליון, ועל כן יוצא מן הכתוב הזה השם הידוע לאשה המקשה ללדת, וכוחו עצום לפתוח מוסרות הולד שהוא אסור בבית האסורים להוציאו ממסגר לאויר העולם כדי שיזכה לתורה, כי האדם לעמל התורה יולד, כשם שישראל יצאו ממאסרם לקבל התורה בחודש השלישי, והשם הזה ידוע הוא לבעלי השמות ומפורסם בנקודו...

<u>נשאלת השאלה</u> – בשביל מה היה צריך, שפרעה יגיד בקולי קולות שעם ישראל משוחררים, לא היה אפשר לצאת ממצרים גם בלי זה?!

<u>כותב הספר **פרשת דרכים** {דרוש ה'}</u> – ונראה דזה יובן עם מאי דאמרינן בספרי: הענק תעניק לו מצאנך מגרנך ומיקבך וגו' וזכרת כי עבד היית במצרים, כשם שאני הענקתי לך במצרים, שנאמר "וינצלו את מצרים", אף אתה הענק תעניק לו, ע"כ. וכן פירש"י: וזכרת כי עבד היית, והענקתי ושניתי לך מביזת מצרים וביזת הים, אף אתה הענק ושנה לו.

<u>אומרת הגמרא {מסכת קידושין טז, ב}</u> – **יכול** הייתי לחשוב ש**לא יהו מעניקים אלא ליוצא ב**סוף **שש** שנים, שרק בו כתבה התורה דין הענקה? **מנין לרבות** ה**יוצא ביובל ובמיתת האדון, ואמה העבריה** היוצאת **בסימנין**, שגם להם מעניקים? **ת"ל {דברים טו-יב}** "**תשלחנו**" "**וכי תשלחנו**" ["ועבדך שש שנים ובשנה השביעית 'תשלחנו' חפשי מעמך. וכי 'תשלחנו' מעמך..."] התורה חזרה על המלה 'תשלחנו' לרבות שמעניקים לעבד גם בשאר אופנים שמשתלח בהם לחירות. **יכול שאני מרבה** גם עבד ה**ברוח** ו**יוצא בגרעון כסף** להענקה? **ת"ל: וכי תשלחנו חפשי מעמך** ללמד: רק **מי ששילוחו מעמך** כלומר, מדעתך, מעניקים לו, **יצא** עבד ה**ברוח** ו**יוצא בגרעון כסף שאין שילוחו מעמך** אלא מחמת מעשה של העבד, אין מעניקים לו.

ענייני המדינה, הרבה פעמים נלמדים מהלכות התורה; ישנה הלכה, שאדם שמפטרים אותו מהעבודה, מקבל פיצוים. אבל מה קורה אם העזיבה באה ממנו – הוא לא רוצה לעבוד יותר, האם גם אז הוא יהיה זכאי לפיצוים?

רואים מכאן, שמצות ההענקה, היא מעין פיצוים; אם מחליט האדם ללכת מעצמו – הוא לא מקבל פיצוים. אבל אם מעזיבים אותו ללא רצונו, הוא מקבל.

<u>אומר ה**פרשת דרכים**</u> – הכלל העולה דסברת הספרי ורש"י הוא דמה שזכו ישראל בביזת מצרים מדין הענקה נגעו בה.

ובזה יתיישב מאמר אחר לרז"ל בספרי שאמר משה לפרעה אין אנו יוצאין מכאן עד שתאמר הרי אתם ברשותכם, הרי אתם בני חורין. ויש לדקדק לאיזה תכלית הוצרך משה רבינו לכל זאת, דמאחר שאינו מעכב לישראל בהליכתם יצאו על כרחו של בטובתו. אך לי מ"ש דבבורח ליכא הענקה אפשר לומר דס"ל לאגדה זו דמה שלקחו ישראל כלי כסף וכלי זהב מדין הענקה נגעו בה, ואם היו יוצאים שלא ברשות פרעה לא היו זוכים בביזת מצרים דלא קרינן בהו 'וכי תשלחנו חפשי מעמך, מש"ה הוצרך משה רבינו ע"ה שיאמר פרעה 'הרי

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אתם ברשותכם הרי אתם בני חורין' כדי שבזה יהיו זוכים בביזת מצרים מדין הענקה.

<u>לאחר היסוד הנפלא הזה, הייתי רוצה לעבור לשירת הים – להרחיב ולהעמיק בה, וממנה בע"ה להתחבר לנושא נוסף:</u>

<u>אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה כג, אות ד}</u> – **מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם וְעַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם לֹא מָצִינוּ אָדָם שֶׁאָמַר שִׁירָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, בָּרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְלֹא אָמַר שִׁירָה, הִצִּיל אַבְרָהָם מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ וּמִן הַמְּלָכִים וְלֹא אָמַר שִׁירָה, וְכֵן יִצְחָק מִן הַמַּאֲכֶלֶת וְלֹא אָמַר שִׁירָה, וְכֵן יַעֲקֹב מִן הַמַּלְאָךְ וּמִן עֵשָׂו וּמִן אַנְשֵׁי שְׁכֶם וְלֹא אָמַר שִׁירָה, כֵּיוָן שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לַיָּם וְנִקְרַע לָהֶם, מִיָּד אָמְרוּ שִׁירָה לְפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, הֲוֵי: פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאֵלּוּ הָיִיתִי מְצַפֶּה**...

מי שקצת מכיר מדרשי חז"ל, ישאל מיד – איך יכול להיות, המדרש הזה סותר כמה וכמה מדרשי חז"ל מפורשים! – ולמה? – כי אדם הראשון כבר שר שירה לקב"ה כשנברא;

<u>אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה כב, אות יג}</u> – [בקיצור] **פָּגַע בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן אָמַר לוֹ מַה נַּעֲשָׂה בְּדִינְךָ, אָמַר לוֹ עָשִׂיתִי תְּשׁוּבָה וְנִתְפַּשַּׁרְתִּי. הִתְחִיל אָדָם הָרִאשׁוֹן מְטַפֵּחַ עַל פָּנָיו, אָמַר, כָּךְ הִיא כֹּחָהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה וַאֲנִי לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ, מִיָּד עָמַד אָדָם הָרִאשׁוֹן וְאָמַר (תהלים צב, א): מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת וגו'.**

יוצא א"כ, שהשירה הראשונה בבריאה, היתה של אדם הראשון. אבל מצד שני, מצאתי מדרש נוסף שמדבר על ידיו של אברהם אבינו;

<u>אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה מג, אות ט}</u> – **וַיֹּאמֶר מָלֵךְ סְדֹם אֶל אַבְרָם תֶּן לִי הַנֶּפֶשׁ וגו' וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדֹם הֲרִמֹתִי יָדִי וגו' (בראשית יד, כא כב), רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבָּנָן, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר עֶשְׂרִים תְּרוּמָה, הֵיךְ מָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר יח, כו): וַהֲרֹמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה'. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר עֶשְׂרִים שְׁבוּעָה, הֵיךְ מָה דְּאַתְּ אָמַר (דניאל יב, ז): וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי הָעוֹלָם. וְרַבָּנָן אָמְרֵי עֶשְׂרִים שְׁיָרָה, הֵיךְ מָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות טו, ב): זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ. רַבִּי בֶּרֶכְיָה וְרַבִּי חֶלְבּוֹ וְרַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ אָמַר מֹשֶׁה בְּלָשׁוֹן שֶׁאָמַר אַבָּא שְׁיָרָה, הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה', בּוֹ בַּלָּשׁוֹן אֲנִי אוֹמֵר שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר: אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ.**

הווי אומר, שהשירה השנייה נאמרה ע"י אברהם אבינו. אז איך אומר לנו המדרש, שעד שלא עמדו ישראל על הים לא נאמרה שירה לקב"ה?!

ולא רק זה, אלא ישנה שירה נוספת ששרו אותה בליל הסדר במצרים – כך אומר הנביא ישעיהו **{ל, כט} הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג וְשִׂמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל לָבוֹא בְהַר ה' אֶל צוּר יִשְׂרָאֵל.**

<u>אומר רש"י</u> – **השיר יהיה לכם.** בליל הפסח תבא לכם שמחה זו.

<u>אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, בשלח, רמז רמ"ב}</u> – **את השירה הזאת. וכי שירה אחת היא, והלא עשר שירות הן. הראשונה במצרים, שנאמר {ישעיה ל, כט} הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג, השניה שנאמרה על הים, שנאמר "אז ישיר משה", שלישית שנאמרה על הבאר שנאמר {במדבר כא, יז} אז ישיר ישראל, ושאמר משה שנאמר {דברים לא, כד} ויהי ככלות משה לכתוב, ושאמר יהושע שנאמר {יהושע י, יב} אז ידבר יהושע, ושאמרו דבורה וברק שנאמר {שופטים ה, א} ותשר דבורה, ושאמר דוד {ש"ב כב, א} וידבר דוד לה' {תהילים ל, א} מזמור שיר חנוכת הבית, ושאמר שלמה שנאמר {מ"א ח, יב} אז אמר שלמה, ושאמר יהושפט שנאמר {דה"ב כ, כא} בצאת לפני החלוץ [אומרים] הודו לה' כי לעולם חסדו** ...

א"כ, השירה הראשונה שמונה המדרש, היא השירה ששרו בליל הסדר; הוא לא מונה את השירה של אדם הראשון, ולא של אברהם אבינו.

הדברים הללו מובאים בדברי ה**שפת אמת** בקיצור נמרץ;

<u>אומר ה**שפת אמת** {מועדים פסח}</u> – משנברא אדם לא מצינו מי שיאמר שירה. ומקשין הלא איתא כמה שירות היו? אדם הראשון אמר שירה כשנתקבל בתשובה וכן ביציאת מצרים אמרו שירה, דכתיב **{ישעיה ל, כט} הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג** וכו', אך לא מצינו אמר המדרש, שלא נעשה מאלה השירות פרשה בתורה לדורות. ושירה זו נעשה לדורות כמו שכתוב **{שמות טו, א} ויאמרו לאמר**. זה שנאמר **{משלי לא, כו} ותורת חסד על לשונה** שמהחסד שעשה ה' ית' עמהם עשאו שירה לדורות שיכולין בכל יום למצוא הארה באלה הדברים, לכן תיקנו לאומרו בכל יום. ושירות אחרים היו בפרט, וכן יציאת מצרים היה בפרט כמו שנאמר **{שמות יב, כב} ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו** כו'. אבל קריעת ים סוף היה בכלל ישראל ונשאר השירה לדורות.

מקור הדברים, בדברי הזוהר הקדוש בפרשת השבוע;

<u>כותב הזוהר הקדוש {ח"ב נד, ע"ב}</u> – על הפס' {שמות טו, א} אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וגו' **וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר - [זהו] לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכַּח מֵהֶם לְעוֹלָמִים. שֶׁכָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לַשִּׁירָה הַזּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה לָהּ בָּעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכֶה לְשַׁבֵּחַ בָּהּ בִּימוֹת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּחֶדְוַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּקָּדוֹשׁ- בָּרוּךְ-הוּא, שֶׁכָּתוּב לֵאמֹר** – מה

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

פירוש? - **לֵאמֹר בְּאוֹתוֹ זְמַן** ששרנו במצרים. **לֵאמֹר בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה** שישירו בארץ ישראל, **בִּזְמַן שֶׁשָּׁכְנוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ. לֵאמֹר בַּגָּלוּת. לֵאמֹר בִּגְאֻלַּת יִשְׂרָאֵל. לֵאמֹר לָעוֹלָם הַבָּא**.

יוצא א"כ, ששירת הים היא שירה נצחית, שנשיר אותה לנצח נצחים.

בא רש"י ואומר, ששירת הים היא שירה שירדה על כל עם ישראל בנבואה בבת אחת!

<u>נשאלת השאלה</u> – איך יתכן, שחמש מיליון אנשים אומרים כולם שירה אחת בבת אחת – הרי קדיש דרבנן הציבור לא מסוגל לומר ביחד – אז איך חמש מיליון אנשים יאמרו שירה ביחד?!

<u>כותב רש"י {מסכת סוטה ל, ב}</u> – "שרתה רוח הקודש על כולם וכוונו יחד את השירה ככתבה".

לפני שניכנס לעומק השירה, הייתי רוצה לקרוא ארבע שורות בדברי ה**של"ה הקדוש**;

<u>כותב ה**של"ה הקדוש** {סידור שער השמים}</u> – **אז ישיר**. באתי להקדים ולהודיע כי לבאר דברי השירה הזאת מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו אלו היו כל השמים יריעות קלף, וכל הימים דיו וכל הקנים קולמוסים , אין די בהם לבאר חלק א' מאלף אלפי אלפים רבואות משירה הזאת ומה גם איש כמוני. ע"כ לא באתי אלא לגלות איזה רמזים מפי סופרים ומפי ספרים ומעניות דעתי. אך צריך לידע גודל מעלות האומר השירה האת בהתעוררות הלב, יזכה לאומרה לעתיד לבוא.

בא **ספר חרדים**, בפרק א' לפני אחרון, ונותן שש עצות כיצד ינצל האדם מעוונותיו;

<u>כותב **ספר חרדים** {מצות התשובה פרק ז}</u>– והנה מצאנו לרז"ל שאמרו כל מי שעונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו, אפילו היה בו שמץ מינות מוחלין לו והחמירו בזה בזוהר ואמרו שצריך לזעזע כל איבריו ולענות בקול תקיף ומי שרגיל לעשות כן הנה הוא מבושר שימחול לו עונותיו אם לא ישיב לכסלה. הרי סגולה אחת.

סגולה שנית, אמרו שכל הזהיר וזריז בשמירת שבת בכל תנאיו ובכל דקדוקיו אפילו עבד ע"ז כדור אנוש, מוחלין לו שנאמר "שומר שבת מחללו" אל תאמר 'מחללו' אלא 'מחול לו'. ולא תקשה לך מה הוסיף בעשותו מצות שבת כדי לכפר עונותיו הרי זו אחת מן המצות שהיה הוא חייב בהן די"ל דהזירוז אותה הוא המכפר וכן בעניית אמן.

סגולה הג', יכוון בשירת הים שאומרים בכל יום לאומרה בקול ובשמחה רבה כאילו אותה שעה יצא ממצרים שהרי אמרו במדרש "ויסע משה את ישראל מים סוף" שהסיעם מעונותיהם שנמחלו ע"י השירה שאמרו שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה, מוחלין לו על כל עונותיו. והנה אחר שצונו לומר שירה זו בכל יום כדכתיב "ויאמרו לאמר" וכדכתב רשב"י שר"ל שנאמר אותה בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרנו אותה [למהדרין] על הים.

וסגולה ד' אז"ל כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר "נושא עוון ועובר על פשע" – למי נושא עוון? למי שעובר על פשע. לכן יוכיח האדם את נפשו ויאמר למה תסבול יסורים בעולם הזה ובגיהינום על עונותיך, הלא טוב לך לסבול חרפת אנוש וגידופיו ולא תעשה ותשמח ביסורים אלו כי תעלת רפואה הם לנפשך זרח בחשך אורך וז"ש ז"ל: הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתם ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחים ביסורים עליהם הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". פירש החסיד ששלש מדרגות דבר התנא זו למעלה מזו; ראשונה מי ששומע חרפתו ומשיב אבל אינו מעליב את חבירו בתשובתו. שנית שאינו משיב כלל, אך לבו מר לו בקרבו. שלישית ששמח ביסורין הם הדברים של חרפה אשר שמע אולי גם ה' יכפר עונותיו.

סגולה ה' היא התבודדות ... כי לעתות רצון יפרוש עצמו במקום מיוחד שלא יראוהו בני אדם וישרא עיניו למרום אל מלך יחיד עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות כמטרה לחץ כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, ועד"ז כאשר הוא יבוא לשום פניו אל אלהיו כן הוא ית' ישים אליו ויחדיו ידובקו. כך שמעתי מפי מורי ורבי החסיד הקדוש כבוד ר' יוסף סאגיס זלה"ה, וכך היה הוא עושה ...

סגולה ששית ישמע בחשק דברי חכם כשדורש יראת שמים ודברי אגדה שמושכין לבו של אדם כמים ...

<u>כותב ה**משנה ברורה** {הלכות ברכות סימן נא}</u> – ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים. והאומר בשמחה מוחלין לו עונותיו.

נתאר לעצמנו אדם, שיש לו משפט על חוב של 100 אלף שקל; אומרים לו: "תשמע, אם תשיר לשופט – הוא יוותר לך על החוב!" – ישר הוא ילך ללמוד נגינה!

אומר לנו המשנה ברורה – תאמר שירת הים בשמחה, ימחלו לך כל העוונות! – אבל יש כאן בעיה, כי אומר לנו **ספר חרדים** – "יכוון בשירת הים שאומרים בכל יום לאומרה בקול ובשמחה רבה כאילו אותה שעה יצא ממצרים";

בקושי אנחנו יוצאים מהמיטה, איך בדיוק נרגיש שיצאנו ממצרים?! 😐

אדם מגיע לבית הכנסת, העיניים שלו עוד חצי סגורות, הוא נמצא עדיין בדיכאון – למה העירו אותו לפני הזמן; הוא מגיע

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

לבית הכנסת – אומרים לו: "תשמח, כאילו עכשיו יצאת ממצרים!"

"בקושי יצאתי מהמיטה, איך אני יצא עכשיו ממצרים?!" ☺

השריד האחרון שחי את יציאת מצרים, נפטר לפני 30 וכמה שנים – כך העידו רבותינו מהדור הקודם – הגאון ר' ח'זקאל לוינשטיין, המשגיח של ישיבת פוניבז' – חי את יציאת מצרים על ידיו! – אצלנו זה רק בידיעה. אצלו זה היה בהמחשה;

מספרים תלמידיו, שבכל יום הוא היה ניכנס לחדר השיעורים, ושם הוא היה מניח שני ספסלים משני הצדדים, עובר באמצע ואומר 'אז ישיר' בכוונה עצומה והיה מדמיין לעצמו: "מצרים מאחורה! ים מקדימה! הנה הים נבקע!" – וכך הוא היה עובר בין שני הספסלים, בשמחה עצומה!

אדם שקם רבע שעה לפני התפילה, לעולם הוא לא יוכל להגיע לשירת הים בשמחה!

סיפר לי יהודי, שאצלם בבית הכנסת אומרים שירת הים בשירה בכל יום! – הם מתפללים בנץ, תפילת שחרית לוקחת להם שעה וחצי!

<u>מכאן הייתי רוצה לעמוד, על צורת המבנה של 'שירת הים'</u>:

'שירת הים' מתפרסת על גבי תשע עשרה פסוקים בתורה, ומסתיימת בפס' **{שמות טו, יח} ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד**.

בפסוקי דזמרה, אנחנו אומרים את הפס' "**ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד**" – בשנים מקרא ואחד תרגום; **ה' יְמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: ה' מַלְכוּתֵיהּ קָאִים לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא** – אחרי זה **"כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה** וגו'" – ואחרי זה עוד שלשה פסוקים; אחד מן הכתובים – **"כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם"**, ועוד שני פסוקים מן הנביאים – **"וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה: וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד"**. החסידים, מוסיפים פסוק נוסף – **"ובתורתך כתוב לאמר: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"** – ובמהלך התפילה, הם אומרים את הפס' הזה ארבע פעמים: א' בקרבנות, א' בסוף 'אז ישיר', א' בקבלת עול מלכות שמים של קריאת שמע, והאחרון לאחר 'עלינו לשבח'.

<u>נשאלת השאלה</u> – מה פירוש הסדר הזה – תשע עשרה פס', אח"כ עוד ג' פס' מנביאים וכתובים?

בא **ערוך השולחן**, ושואל שאלה אדירה;

<u>שואל **ערוך השולחן**</u> – איך יכול להיות, שפסוקים מן התורה מופיעים בסוף פסוקי דזמרה – הרי הפסוקים מהתורה צריכים להיות בהתחלה[1] - איך יכול להיות שפותחים בפסוקים מן הנביאים ומן הכתובים, ומסיימים בפסוקים מן התורה, איזה מין סדר זה?[2]

<u>כותב הזוהר הקדוש {פרשת תרומה דף קל"א ע"ב – קל"ב ע"א}</u>

– בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמַסַּיְימֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבָחֵי דְּאִינּוּן תּוּשְׁבְּחָן דְּדָוִד, כְּדֵין תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁירָתָא דְּיַמָּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וְאִי תֵּימָא, הַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא אֲמַאי אִיהִי בְּתִקּוּנָא בַּתְרַיְיתָא בָּתַר שְׁבָחֵי דְּדָוִד, וְהָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אַקְדִּימַת לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאַקְדִּימַת לַנְּבִיאִים, וְאַקְדִּימַת לַכְּתוּבִים, וּכְמָה דְּאַקְדִּימַת, הָכִי אִצְטְרִיךְ לְאַקְדָּמָא. (נ"א בשירתא) – בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמְּסַיְּמִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבָחִים שֶׁל אוֹתָן תְּשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד, אָז הַתְּשְׁבַּחַת שֶׁל שִׁירַת הַיָּם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַתְּשְׁבַּחַת הַזֹּאת לָמָּה מְתֻקֶּנֶת אַחֲרוֹנָה אַחַר שִׁבְחֵי דָּוִד, וַהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב קוֹדֶמֶת לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְקוֹדֶמֶת לַנְּבִיאִים, וְקוֹדֶמֶת לַכְּתוּבִים, וּכְמוֹ שֶׁקּוֹדֶמֶת - כָּךְ צָרִיךְ לְהַקְדִּים (בשירה) ?

וְהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא מְעַלְיָא, מִכָּל שְׁאָר תּוּשְׁבְּחָן דְּעָלְמָא ... **וּבְגִין דָּא, אִיהִי סָמוּךְ לְצְלוֹתָא דְּמִיּוּשָׁב** וְזוֹ הַתְּשְׁבַּחַת הַמְּעֻלֶּה מִכָּל שְׁאָר הַתְּשְׁבָּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם... וְלָכֵן הִיא סְמוּכָה לִתְפִלַּת 'מְיֻשָּׁב [שמו אותה בסוף, על מנת להסמיכה לתפילת 'יוצר אור' – קריאת שמע].

ידוע, שבקריאת שמע אנו מקבלים על עצמינו עול מלכות שמים.

בכל יום, בתפילת הערבית, אנחנו אומרים – "...**הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף, וְאֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע. רָאוּ בָנִים אֶת גְּבוּרָתוֹ, שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ, וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם**...";

<u>נשאלת השאלה</u> – מתי היתה הפעם הראשונה, שבה קיבלו עם ישראל את מלכותו ית' ברצון?

בקריעת ים סוף!

לפני שאתה מקבל עליך עול מלכות שמים, אתה אומר 'אז ישיר' – שנועד להזכיר לך את הפעם הראשונה, שבה קיבלו בני ישראל את מלכותו ית' ברצון!

מה אנחנו אומרים ב'מי כמוך' – "**מי כמכה באלים ה', מי כמכה נאדר בקדש, נורא תהלת עשה פלא: מלכותך ראו בניך, בוקע ים לפני משה, זה אלי ענו ואמרו: ה' ימלך לעולם ועד**" – כשראו מה עשה הקב"ה בים, קיבלו על עצמם כולם עול מלכות שמים!

---

[1] **ברוך שאמר**: כמו בסדר המלכויות בראש השנה: פותחים תחילה בג' פס' מן התורה, אח"כ ג' פס' מן הכתובים, ואח"כ בג' פס' מן הנביאים.

[2] לכן פוסק הרמב"ם להלכה, שאומרים 'אז ישיר' אחר ישתבח. אבל אנחנו לא פוסקים כך להלכה, כי מרן הבית יוסף לא פוסק כך.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אומר לנו הזוהר – בגלל השבח העצום שיש ב'אז ישיר' – לכן מצרפים אותו ל'יוצר אור' – כי שם זה היסוד של קבלת עול מלכות שמים!

אם אלה הם פני הדברים, נוכל כעת להבין את משמעות הסדר של 'אז ישיר':

'אז ישיר' מתחיל עם פסוקים מן התורה, אחרי זה פסוקים מן הכתובים, ואחרי זה פסוקים מן הנביאים – ולמה? – אם זה "**מַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם**", אז כמו בראש השנה יש לנו פסוקים מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים ומסיימים בשל תורה – אז הסדר של 'אז ישיר' זה פסוקים מן התורה, פסוקים מן הכתובים, פסוקים מן הנביאים, וחסידים מסיימים כמו בראש השנה – "ובתורתך כתוב לאמר: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" – כי זו "**מַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם**"!

אם אלה הם פני הדברים, נוכל כעת להבין יסוד נפלא שקשור לענין 'אז ישיר':

ישנה ברייתא שנקראת **פרקי שירה** – שם כל בעלי החיים שרים שירים. מי מבין בעלי החיים, שר את הפסוק: **{טו, א} אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם**?

"השור"

אם הייתי אומר לכם את התשובה על ההתחלה, הייתם אומרים שזה ודאי לא נכון – ולמה ? כי לפי הדברים הנאמרים בפס', הכי מתאים היה שהסוס יאמר אותו ולא השור!

כל המפרשים על **פרקי שירה**, מחפשים את הקשר שבין השור לבין הפס' הזה;

כותב ה**חיד"א** {כיכר לאדן על פרקי שירה} – שור אומר: **{טו, א} אָז יָשִׁיר וכו'**. רמז מה שאמרו ז"ל {ב"ר פ' ע"ה אות יב}: שור זה יוסף. ואמרו ז"ל {מדרש תהילים, מזמור קי"ד}: הים ראה וינוס, מה ראה? ארונו של יוסף ובזכותו נבקע הים. ומשה רבינו היה בו בחינת יוסף ... וישראל נקראו על שם יוסף כמו שאמרו ז"ל {סנהדרין יט:}: בני יעקב ויוסף. ולרמז זה, שר השור אותו: "**אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל** וכו".

כותב **ברכת השיר** – שור לשון שירה ובאותיות מלאות שי"ן וי"ו רי"ש, פירוש שינוי חיבור הוא רשע וחובה. כלומר, שלא ישנה חיבור התיבות בהפסק נעימה בטלה ואריכות הניגון, ר"ל דאיתא בסוף סוטה {מח, א}: זימרא דבקרא שרי, ופירש"י שהשוורים הולכים וחורשין לקול השיר, לפי שקול השיר ערב עליהם. ולכן נקרא שור, ואם הולך בטל ושומע קול שיר הוא בועט ונוגח, כי זחה דעתו עליו, כדאיתא בבבא קמא – שמע קול שופר ונגח, ומכש"כ כששומע שאר כלי זמר נעים ודאי זחה דעתו.

בפרשת ציצית יש לנו ג' פרשיות - '**שְׁמַע**', '**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**' ופרשת ציצית.

אומרת הגמרא {מסכת ברכות יב, ב} – **אמר רב יהודה בר זבידא: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע ומפני מה לא קבעוה משום טורח צבור** שהיא פרשה ארוכה. **מ"ט** מדוע רצו לקבוע פרשת בלק בקריעת שמע? **אילימא** אם נאמר בשביל זכירת יציאת מצרים שיש בה, **משום דכתיב בה {במדבר כג-כב} אל מוציאם ממצרים, לֵימָא** היה לו לומר **פרשת רבית ופרשת משקלות, דכתיב בהן יציאת מצרים**, והן פרשיות קצרות! **אלא אמר ר' יוסי בר אבין: משום דכתיב בה האי קרא {במדבר כד-ט} כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו.** הפס' הזה דומה ל"בשכבך ובקומך" שבפרשת שמע; ענינו שהקב"ה שומרנו בשכבנו ובמקומנו, שנוכל לשכב שלווים ושקטים כארי וכלביא, והיה ראוי לאמרו עם קריאת שמע. **ולימא האי פסוקא ותו לא** נאמר פס' זה בלבד ולא יהיה טורח לציבור?! מתרצת הגמרא: **גמירי: כל פרשה דפסקה משה רבינו, פסקינן; דלא פסקה משה רבינו, לא פסקינן** יש לנו מסורת שכל פרשה שמשה רבנו חילק, מותר לנו לחלק; ופרשה שמשה רבינו לא חילק אסור לנו לחלקה, מכיון שפרשת בלק אינה מחולקת אי אפשר לקבוע שיאמרו פסוק אחד ממנה לבד. מאחר שהסבירה הגמרא מדוע לא קבעו פרשת בלק בקריאת שמע, היא שואלת למה פרשה אחרת אכן נקבעה בה: **פרשת ציצית מפני מה קבעוה** בקריאת שמע? **א"ר יהודה בר חביבא: מפני שיש בה חמשה דברים: מצות ציצית, יציאת מצרים, עול מצות, ו**הזהירו מפני **דעת מינים, הרהור עבירה והרהור ע"ז. בשלמא הני תלת מפרשן** דבריך מובנים לענין שלושת הדברים הראשונים, שהרי מפורשים הם בפרשה זו **עול מצות, דכתיב {במדבר טו-לט} וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'. ציצית, דכתיב ועשו להם ציצית וגו'. יציאת מצרים, דכתיב אשר הוצאתי וגו' אלא דעת מינים, הרהור עבירה והרהור ע"ז, מנלן** אבל מאיפה אנו לומדים את שלושת הדברים האחרונים שהוזכרו, שכתובים הם בפרשת ציצית? הגמרא משיבה בהבאת ברייתא המבארת את הפס' שבפרשת ציצית – "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם": **דתניא "אחרי לבבכם", זו מינות** מה שנאמר בפרשת ציצית "ולא תתורו אחרי לבבכם", הכוונה היא שלא להתבונן בדברי מינות; **וכן הוא אומר {תהילים יד-א} אמר נבל בלבו אין אלהים** הרי שהלב הוא המקום העלול למינות. "**אחרי עיניכם**" **זה הרהור עבירה, שנאמר {שופטים יד-ג} ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני**, הרי שראיית העין היא העלולה להביא למחשבת ערוה. "**אתם זונים**" **זה הרהור ע"ז** שלא יהרהר בה; **וכן הוא אומר {שופטים ח-לג} ויזנו אחרי הבעלים** הרי שלשון 'לזנות' נאמרת על ההליכה אחרי ע"ז: **מתני' מזכירין יציאת מצרים בלילות** כלומר, קוראים פרשת ציצית בקריאת שמע של ערב ואף על פי שאין לילה זמן ציצית, מפני שכתוב בענין הציצית {במדבר טו, לט} "וראיתם אתו וזכרתם", שמצותה דוקא בשעת ראיה, מכל מקום קוראים פרשת ציצית בלילה בשביל הזכרת

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

יציאת מצרים שבה. **א"ר אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי** – לא נצחתי את חברי שיסכימו **שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנא' {דברים טז-ג} למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך**. ודרש בן זומא: "**ימי חייך**", **הימים**; "**כל ימי חייך**", **הלילות.** ממה שנאמר 'ימי חייך' למדים אנו שחייבים להזכיר יציאת מצרים בכל יום; מתוספת המלה 'כל' יש ללמוד שגם בלילה צריך להזכיר יציאת מצרים. **וחכמים אומרים: ימי חייך העוה"ז** דהיינו עד ביאת המשיח, "**כל**", **להביא לימות המשיח** לדעת חכמים, תוספת המילה 'כל' באה ללמד שגם בימות המשיח יהיו חייבים בזכירת יציאת מצרים.

<u>ממשיכה הגמרא ואומרת {שם יג, א}</u> – **אמר ר' יהושע בן קרחה: למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה** ע"י קריאת 'ה' אלהינו ה' אחד', **ואחר כך מקבל עליו עול מצות** כשהוא קורא 'והיה אם שמוע תשמע אל מצותי'. ולמה קדמה קריאת פרשת "**והיה אם שמוע**" **ל"ויאמר**"? מפני **שוהיה אם שמוע** שכתוב בה מצות תלמוד תורה (ולמדתם אתם את בניכם) **נוהג בין ביום ובין בלילה,** ואילו **ויאמר** שכתוב בה מצות ציצית **אינו נוהג אלא ביום בלבד**.

עד כאן דברי הגמרא.

הייתי רוצה לקשור את מצות הציצית, כמצוה המסמלת את יציאת מצרים – ולמה ? כיון שיש רש"י בפרשת השבוע, שסותר את עצמו עם רש"י בפרשת שלח;

אומרת התורה: **{יד, ה} וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם** וגו'.

<u>כותב רש"י</u> – **ויגד למלך מצרים.** איקטורין[3] שלח עמהם, וכיון שהגיעו לשלשת ימים שקבעו לילך ולשוב וראו שאינן חוזרין למצרים, באו והגידו לפרעה ביום הרביעי. בחמישי ובששי רדפו אחריהם, וליל שביעי ירדו לים, בשחרית אמרו שירה, והוא יום שביעי של פסח, לכן אנו קורין השירה ביום השביעי.

לעומת זאת, בפרשת שלח אומר רש"י, שאת השירה אמרו ביום השמיני;

אומרת התורה: **{במדבר טו, לז} וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: {לח} דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת**.

<u>כותב רש"י</u> – **על כנפי בגדיהם.** כנגד (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים. על ארבע כנפות ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש, כנגד ארבע לשונות של גאלה שנאמר במצרים (שמות ו) והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי: **פתיל תכלת.** על שם שכול בכורות. תרגומו של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לצבע רקיע המשחיר לעת ערב. ושמונה חוטים שבה, כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים.

<u>אומרת הגמרא {מסכת מגילה לא, א}</u> – **יום טוב האחרון של פסח קורין {שמות יג-יז} ויהי בשלח**.

<u>נשאלת השאלה</u> – אם ככה, איך אומר לנו רש"י בפרשת שלח, שבני ישראל אמרו שירה ביום השמיני?

<u>אומר ה**שפתי חכמים**</u> – ואם תאמר והא בפרשת בשלח פרש"י שאמרו שירה ביום השביעי של פסח. ויש לומר שהוא סובר שהלילה הולך אחר היום שעבר כמו קרבנות שכתוב ביום זבחכם יאכל והנותר ממנו עד בוקר באש ישרף ולמה צריך לשרוף בבוקר שהרי אף מיד בלילה הוא מתחייב לשרוף שהרי כתיב ביום זבחכם יאכל אלא ודאי שגם בלילה הוא מותר לאכול שהלילה הולך אחר יום שעבר. והתחלת יציאה נחשבת מיד ששחטו הפסח וצלאו ואכלו אותו ומהתחלת היציאה יהיה ח' ימים ומהתחלה האמיתית שהיה ביום ט"ו שהיה יציאה האמיתית יהיה שבעה שהרי ביום השביעי חוץ מזו הלילה אמרו שירה ורבי משה הדרשן נמי סבירא ליה הכי ודלא כהרא"ם שפירש כי אלה הדברים האמורים פה הם דברי רבי משה הדרשן אבל רש"י זכרונו לברכה לא סבירא ליה הכי.[4]

<u>הייתי רוצה לגשת ליסוד נפלא נוסף, לגבי מנהג שאנו נוהגים בציצית, ולא בטוח שמישהו יודע את סיבת המנהג הזה</u>:

<u>אומרת הגמרא {מסכת מנחות מג, ב}</u> - **תניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין** למה אנחנו שמים דוקא תכלת בציצית ? **מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד**.

<u>נשאלת השאלה</u> – בשביל מה צריך להכניס את הים לכאן ?

לפני כשלושים וחמש שנה, כשלמדתי בישיבה קטנה, סיפר לי חבר שיש להם צוואה מהסבא שלהם – שלא לצאת מירושלים!

שאלתי אותו: "אז איך אתם מתחתנים?!" – הוא אמר, שברוך ה' היו לו 19 אחים – "כולם התחתנו בתחומי ירושלים!"

אז פעם אחת, שאלתי אותו בבדיחותא – "תגיד, אז איך אתה נזכר בקב"ה, הרי צריכים לראות את הים בשביל זה?"

---

[3] **ברוך שאמר**: כתוב בחז"ל, שאלו היו דתן ואבירם.

[4] **ברוך שאמר**: רש"י בפרשת שלח, מונה שמונה ימים מהיום שבו הקריבו את קרבן הפסח שהיה בי"ד ניסן – שבו היתה אתחלתא דגאולה, ולכן שמונה ימים מכאן, אמרו ישראל שירה על הים.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אחרי שהתבדחתי איתו, שאלתי את עצמי: "באמת, בשביל מה צריכים את הים?!" – לא היתה לי תשובה לשאלה, עד שבס"ד מצאתי **כלי יקר** בפרשת בשלח;

כותב ה**כלי יקר** {פרשת שלח לו} - **ועשו להם ציצית וגו'.** כל תוכן הפר' צריך ביאור כי איך יזכור את כל מצות ה' ע"י שיסתכל בחוט של תכלת, ונ"ל זה הענין בשני דרכים. הדרך הראשון הוא, ע"ד שאמרו בספרי ומביאו הילקוט פר' האזינו (לב.תתקמב) א"ל הקב"ה למשה אמור להם לישראל הסתכלו בשמים שבראתי לשמשכם שמא שנו מדתם או שמא עלה גלגל חמה מן המערב, ולא עוד אלא ששמח לעשות וכו', וכן הוא אומר לענין הים (ירמיה ה.כב) האותי לא תיראו וגו' אשר שמתי חול גבול לים. שמא שינה מדתו ולא עוד אלא שמצטער לעשות ואין יכול שנאמר (שם ה.כב) ויתגעשו ולא יוכלו. מכאן ראיה שהים אינו משנה מדתו מיראה שהרי מצטער לעשות ואינו רשאי, והשמים אינן משנים מדתם מאהבה כמ"ש ולא עוד אלה ששמח לעשות. והנה בענין התכלת ארז"ל (מנחות מג:) תכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא כבוד, ובודאי פירושו שצבעים אלו בדומה לדומה כי אין תכלת דומה לרקיע אלא כל אחד נוטה בצבעו אל הדומה לו וכל אחד עמוק מחבירו. ובמאמר זה חתם כל הענין לומר מה ענין הסתכלות בחוט של תכלת לשיזכור ע"י זה כל מצות ה' ולא יצא מן המדה אפילו כמלא נימא, אלא לפי שתכלת דומה לים וע"י שיסתכל בחוט זה יזכור אל הים הדומה לו בצבעו ויהיה דומה כאלו היה הים תמיד נגד עיניו, ואז יתבונן במעשה הים שאינו יוצא מן המדה אפילו כמלא נימא וממנו יראה וכן יעשה בק"ו שהזכיר בעל המדרש האומר הסתכלו בים כי הסתכלו היינו לשון ציצית שהוא נגזר מלשון מציץ מן החרכים. (שיר ב.ט) דהיינו שיהיה מציץ ומסתכל בים שאינו משנה מדתו כך הוא לא ישנה בק"ו ואם יעבור אפילו על אחת מכל מצות ה' הרי הוא יוצא מן המדה אשר מדד לו ה' לומר עד פה תבא ולא תוסיף בזה מותר וזה אסור.

אך לפי שמן הים אין ללמוד כי אם לעבוד את ה' מיראה, שהרי אמר בים ולא עוד אלא שמצטער לעשות כו' וכמ"ש האותי לא תיראו נאום ה' אשר שמתי חול גבול לים. ש"מ שמן הים אין ללמוד כי אם היראה מילתא זוטרתי לגבי משה ולגבי כל דכוותיה אבל אין זה סוף השלימות, כי העושה מאהבה ועובד את ה' בשמחה גדול מן הירא אלהים והוא הנהנה מיגיעת כפיו בתורה שארז"ל (ברכות ח.), כי העושה בשמחה מאהבה נהנה מעצם היגיעה, אבל הירא אינו נהנה מעצם המעשה, ע"כ אמר וים דומה לרקיע כי ע"י שיזכור תמיד במעשה הים יהיה דומה כאלו הים תמיד נגד עיניו ואחר כך יהיה דומה גם כן כאלו הוא מסתכל ברקיע תמיד כי ים דומה לרקיע וממנו יראה וכן יעשה, מה הרקיע אינה משנה מדתו ולא עוד אלא ששמח לעבוד כך יעבוד גם הוא את ה' בשמחה מאהבה, ואם יאמר העובד ה' מה יתרון לעושה מאהבה על העושה מיראה, ע"ז אמר ורקיע דומה לכסא כבוד, כי ע"י זה יזכור שמתוך האהבה יבא לדביקות השכינה מקום חוצבה של הנשמה כי כל ירא מתרחק מן זה שהוא ירא ממנו, והאוהב משתדל תמיד לדבק בנאהב לו כי על כן יבא על שכרו נמצא שהאהבה תכלית ההצלחה כי על ידה יזכה לדבק בכסא כבוד וע"י שיציץ ויסתכל ברקיע יהיה נזכר לכסא כבוד ע"י דמיון הצבעים. ולפי שיש כאן רמז לשכר נגלה של העה"ז הבא בזכות היראה, ולשכר נסתר הבא בזכות האהבה, כמ"ש (ברכות ח.) בנהנה מיגיע כפיו אשריך בעה"ז, וטוב לך לעה"ב. ע"כ נאמרה פרשה זו ועשו להם ציצית בלשון נסתר, ואח"כ והיה לכם לציצית בלשון נוכח ונגלה וזה פירוש יקר, וזהו טעם ח' חוטין ה' קשרים סך הכל י"ג כמספר אהבה.

עפ"י הדברים האלה, חשבתי לומר:

בחר הקב"ה דוקא בתכלת, כדי להזכיר לנו את שני המקומות שבהם ראינו אותו – בים ובשמים; בקריעת ים סוף, כל אחד ואחד הורה באצבע ואמר "**זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ**". ובמעמד הר סיני, שנפתחו שבעה רקיעים ואמרו כולם **{דברים ד, לה} אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ**; אומר הקב"ה: "תסתכל בתכלת של הציצית ותראה שהוא דומה לים, וממילא, תיזכר במעמד הר סיני ובקריעת ים סוף!"

כבר שלשים שנה שאני מסתובב עם מנהג, ולא יודע את הסיבה האמיתית למה נוהגים ככה; שאלתי עשרות אנשים – מה הסיבה, שלא מנגבים ידיים אחרי שיוצאים מבית הקברות?

אז אחד אמר לי פעם – "כי אין שם מגבות" ☺ - לפחות עשרים אנשים אמרו לי את הסיבה הזאת!

אמרתי לעצמי: "זה לא יכול להיות שמאות שנים הולכים עם המנהג הזה, ולא יודעים מה מקורו" – אבל השבוע בס"ד, הראה לי יהודי **בן איש חי** בפרשת תולדות!

כותב ה**בן איש חי** {פרשת תולדות} – בשעה שיוצאים מבית העלמין, נוהגים ליטול ידיים ולא לנגבם כדי לזכור מהיכן יצאת!

אם היה מותר לנגב את הידיים, הוא היה ישר שולף את הפלאפון ומתחיל לדבר; אבל ככה, הידיים שלו רטובות, אז שתי דקות הוא לא ידבר עם אף אחד, המכנסיים שלו לא 'רוקדות', ואז הוא יחשוב לרגע מאיפה הוא בא ולאן הוא עתיד ללכת.

ישנו מנהג, שנוהגים אותו בעיקר בני עדות אשכנז וראיתי שגם חלק מהתימנים נוהגים בו – הם הולכים עם טלית שמקדימה שתי כנפות ומאחורה שתי כנפות – ולמה ?

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

פוסק ה**שולחן ערוך** {סימן ח' סע' ד} – **מַחֲזִיר שְׁתֵּי צִיצִיּוֹת לְפָנָיו וּשְׁתַּיִם לַאֲחוֹרָיו כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מְסוֹבָב בְּמִצְוֹת**.

מקור הדברים, בדברי מדרש;

כותב המדרש {ילקוט שמעוני, תהילים, רמז תשכ"ג} – **כל עצמתי תאמרנה**. אמר דוד אני משבחך בכל אברי ומקיים בהן המצות; בראשי אני רופפו וקורא בתפלתי, בשערות ראשי אני מקיים {ויקרא יט, כז} לא תקיפו פאת ראשכם ותפלין אני מניח בראשי. בצוארי עטיפת ציצית, בעיני {במדבר טו, לט} וראיתם אותו, בפי תהלת ה' ידבר פי, בשפתי {תהילים קיט, קעא} תבענה שפתי תהלה, בזקני {ויקרא שם} ולא תשחית פאת זקנך, בלשוני ולשוני תהגה צדקך, בלבי {תהילים קיט, יא} בלבי צפנתי אמרתך, בחזה הציצית אני משים כנגד הלב כל זמן שאני קורא קריאת שמע שנאמר {דברים ו, ו} והיו הדברים האלה על לבבך, **מאחרי ומלפני השלכתי שני כנפים של טלית כשאני עומד בתפלה**, יד ימנית אני כותב בה ומראה בה טעמי תורה, יד שמאלית בה אני קושר תפלין של יד ובה אני אוחז ציצית בזמן קריאת שמע ...

כותב ה**ילקוט המכירי**[5] {תהילים מזמור קל"ו} – א"ר יהודה בר אלעאי: כיון שירדו ישראל על הים נקרעה להם ים סוף, שנאמר לגוזר ים סוף וגו', והיו המים עומדות חומות חומות, חלונות חלונות, והיו ישראל מסתכלין ורואין ומספרים זה עם זה, כדי שתשוב דעתם עליהם, שנאמר והמים להם חומה מימינם ומשמאלם {שמות יד, כב}, והיה גבריאל מקיפן ומשמרן כחומה בתוך הים, ומכריז ואומר למים שהיו מימינו של היזהרו בישראל, שהם עתידין לקבל התורה מימינו של הקב"ה, שנאמר מימינו אש דת למו {דברים לג, ג}, חוזר ואומר למים שמשמאלם: היזהרו בישראל שהן עתידין להניח תפילין בשמאלם, שנאמר "וקשרתם לאות על ידך". חזר ואמר להם למים שלפניהם: "היזהרו בישראל שהן זהירין בברית מילה", שנאמר "זאת בריתי אשר תשמרו" {בראשית יז, י}, חזר ואמר למים שלאחריהם: "היזהרו בישראל שהן עתידין לזהר בציצית, שנאמר "ונתנו על ציצית הכנף וגו'" {במדבר טו, לח}, והיו המים משמרין אותם ויצאו בשלום.

א"כ למדנו, שהציצית היא הסמל לקריעת ים סוף; כיום, שאנחנו הולכים עם ציציות מקדימה ומאחורה, זה זכר למים שהלכו לפנינו ומאחורינו בקריעת ים סוף[6]. וחוץ מזה, השמונה חוטים בכל צד, הם זכר לשירת הים שנאמרה ביום השמיני.

<u>אם אלה הם פני הדברים, הייתי רוצה להציב כמה שאלות בנושא הציצית, ומהם להתחבר לט"ו בשבט</u>:

---

[5] וכך מובא בביאור הגר"א {או"ח הלכות ציצית}, וכך מביא ג"כ הבית יוסף.

[6] כך מביא הגר"א והבית יוסף, בשם הרוקח.

אדם רוצה לקרוא קריאת שמע ולא יודע מתי זמנה;

<u>אומרת הגמרא {מסכת מנחות מג, ב}</u> – שואלת הגמרא, **ורבנן** המחייבים ציצית בלילה, **האי** זה הכתוב**{במדבר טו-לט} וראיתם אותו. מאי עבדי ליה** מה ידרשוהו, והרי לכאורה משמע שאין בגד של לילה חייב בציצית מפני שאין רואים אותו? משיבה הגמרא: רבנן **מיבעי להו לכדתניא** הוצרכו פס' זה לדרוש ממנו כמו שדרשו בברייתא, נאמר בפ' ציצית "והיה לכם לציצית **וראיתם אותו וזכרתם** את כל מצות ה'", ויש לדרוש מכאן כך, **ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בו** שתראה את הציצית כדי שתזכור מצוה אחרת התלויה בה, **ואיזו זו** ואיזו היא המצוה התלויה בציצית, **זו** מצות **קרית שמע** של שחרית, **דתנן** כמו ששנינו במשנה {ברכות ט:} **מאימתי קורין** ממתי הוא הזמן בו יכולים לקרוא **את שמע בשחרית**, משיבה המשנה: **משיכיר בין תכלת ללבן** משעה שיבחין בין גוון התכלת ללבן שבציצית. עוד הוצרך לחכמים לכתוב "וראיתם אותו" משום לימוד נוסף הנלמד מפס' זה, **ותניא אידך** כמו ששנינו בברייתא אחרת, כתוב: **וראיתם אותו וזכרתם**, ויש לדרוש: **ראה מצוה זו** מצות ציצית, **וזכור** ע"י שתראה את הציצית **מצוה אחרת הסמוכה לה** בתורה, **ואיזו זו**? **זו מצות כלאים**, **דכתיב {דברים כב-יא} לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו** וסמוך לזה נאמרה פרשת ציצית **גדילים תעשה לך.** עוד הוצרך לחכמים לכתוב "וראיתם אותו" משום לימוד נוסף הנלמד מפס' זה: **תניא אידך** ששנינו בברייתא אחרת, כתוב: **וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'** ויש לדרוש, **כיון שנתחייב אדם במצוה זו** משהגיע לגיל י"ג שנים, באותה שעה **נתחייב בכל מצות כולן.**

<u>נשאלת השאלה</u> – מה פירוש "**כיון שנתחייב אדם במצוה זו נתחייב בכל מצות כולן**"?!

<u>אומר רש"י</u> – **כיון דנתחייב במצוה זו**. שהאיר היום נתחייב בכל המצות דרוב מצות נוהגות ביום ור"ש היא ל"א כיון שנתחייב אדם שהגיע לכלל מצוה דהיינו י"ג שנה נתחייב בכל המצות ולהכי אתא עיקר מילתא.

<u>ממשיכה הגמרא ואומרת</u> – **ור"ש היא דאמר מצות עשה שהזמן גרמא היא. תניא אידך וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן**.

<u>נשאלת השאלה</u> – אדם לובש בגד על גופו – אם יש לו ארבע כנפות זה שקול כנגד כל המצוות כולן – מה טמון פה?!

שאלה נוספת שיש לשאול;

<u>אומרת הגמרא {מסכת שבת לב, ב}</u> – **כל הזהיר ב**מצות **ציצית זוכה ומשמשין לו ב' אלפים וח' מאות עבדים שנא' {זכריה ח-כג} כה אמר ה' [צבאות] בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים [והחזיקו] בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם וגו'**.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

נשאלת השאלה – מה נעשה עם 2800 עבדים?! ואם מישהו הלך עם יותר מציצית אחת – איפה הוא יכניס את כולם?! ☺

חשבתי לומר על דרך הדרוש, זה לא שלכל מי שלבש ציצית יהיו 2800 עבדים ליד הבית – יהיה לו אחד מקסימום. ואיפה כל שאר הָ – 2799 עבדים? הם יעבדו בשבילי בסין! – בכל יום הם ישלחו לי דולר א' = 2799 דולר כל יום * 25 ימים בשבוע – לא רע בכלל. נוכל לשבת ללמוד בשקט ☺

נשאלת השאלה – למה רק אדם שלובש ציצית יקבל לעתיד לבוא 2800 עבדים – למה זה נאמר רק על אדם שלבש ציצית, ולא על אדם שקיים מצות סוכה או הניח תפילין ?

עוד ארבע שאלות, ואז נוכל לגשת לביאור הדברים:

ישנו מנהג שנוהגים אותו בני עדות אשכנז – בני עדות ספרד ג"כ נוהגים אותו, רק בצורה אחרת;

כותב **טעמי המנהגים** {סימן תתקמ"ז} – מנהג ישראל שביום חתונתו וביום שמחת לבו של אדם ביום שנכנס לחופה עם בת זוגו, שולחת לו טלית עם ד' ציציות ל"ב חוטין.

נשאלת השאלה – למה לשלוח לבעל דוקא טלית, לא עדיף לשלוח לו דירה?! ☺

כותב **טעמי המנהגים** – הוא עפ"י מה שכתב האר"י ז"ל דמצוה זו סגולה להינצל מזנות וסמוכין לזה מפסוק נואף אשה חסר לב, היינו אם חסר הל"ב חוטין. ע"כ רומזת לו הרי שלך לפניך חלקך הניתן לך מה' אשה משכלת ליתן לב לשמוח בחלקו דייקא.

אומר הספר **עולת שבת בשבתו** [לאדמו"ר משומרי אמונים] – אשת פוטיפר לא הבינה, איך היא מחליפה בגדים בבוקר ובערב, מנסה להחטיא את יוסף, ולא הולך לה – "איך יכל להיות דבר כזה?!". היא החליטה שיש לו בגד שמגן עליו – ציצית. "אלך והוריד לו את הציצית ואז הוא יחטא" – ולכן נאמר "**וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדּוֹ**". ראה יוסף הצדיק שאין לו הגנה, ולכן – "**וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה**".

מנהג נוסף שנוהגים בברית מילה, שכל מי שמתעסק במצות המילה – המוהל, הסנדק, אבי הבן – מתעטף בטלית.

נשאלת השאלה – למה לא נוהגים את זה גם בפדיון הבן?

שאלה אחרונה במקבץ;

בשעה שאדם מסתלק לבית עולמו, מכסים אותו בטלית עד זיבולא בתרייתא; ברגע שמכניסים אותו לאדמה, מסירים ממנו את הטלית ומכניסים אותו רק עם התכריכים.

נשאלת השאלה – למה צריכים ללוות את המת כשהוא עטוף בטלית, ובקבורה להוריד ממנו אותה?

אם אלה הם פני הדברים, בואו ניגש לביאור השאלות ומהם בע"ה נתחבר לט"ו בשבט:

בפרשת שלח, סומכת התורה את פרשת ציצית לפרשת המקושש; אדם א' שהתורה לא מציינת את שמו, הלך וקושש עצים ביום השבת – למרות שהתרו בו, הוא לא שמע, ולכן הוציאו אותו להורג. לאחר מכן, מופיעה פרשת ציצית.

שואלים חז"ל – למה נסמכה פרשת ציצית לפרשת מקושש ?

כותב ה**תנא דבי אליהו** רבה {פרק כו} – **{במדבר טו} ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת. אמר הקב"ה למשה: מפני מה חלל זה את השבת ? אמר משה לפניו: רבש"ע איני יודע. א"ל הקב"ה למשה: אני אומר לך כי בכל ששת ימי חול יש לו לישראל תפילין בראשו ובזרועו ורואה אותם וחוזר ממעשיו, אבל עכשיו ביום השבת שאין לו תפילין בראשו ובזרועו לכן חלל זה את השבת. באותה שעה א"ל הקב"ה למשה: משה, צא וברור להם מצוה אחת שיהיו נוהגים בו בשבתות ובימים טובים, זה מצות ציצית שנאמר {במדבר טו, לח} דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: {לט} וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'** – וכך לא תחטאו – ולכן נסמכו שתי הפרשיות זו לזו.

כותב ה**ילקוט ראובני** {אות ק"ל} – הקב"ה הלביש לאדם הראשון ציצית, שנאמר **{בראשית ג, ז} וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה.**

אם ככה יוצא, שלאחר חטאו של אדם הראשון – נתן לו הקב"ה ציצית בבגדו. ולאחר חטאו של המקושש, נתן הקב"ה מצות ציצית לכלל ישראל.

נשאלת השאלה – מה מונח כאן ?

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, שלח, רמז תש"נ} – **תנא דבי אליהו: וימצאו איש מקושש עצים. אמר לו הקב"ה למשה: חלל זה את השבת, אמר לפניו: רבש"ע אתה יודע בכל יום תפילין בראשו, תפילין בזרועו ורואה אותן וחוזר בו. עכשיו שאין עליו תפילין חלל זה את השבת. אמר לו הקב"ה למשה: צא וברור להם דבר שינהגו בו בשבת ובימים טובים, שנאמר "ועשו להם ציצית לדורותם" – אין לדורותם אלא לדור תם, ואין תם אלא יעקב, שנאמר {בראשית כה, כז} ויעקב איש תם, תם מגזל, תם מגלוי עריות, תם משפיכות דמים.**

על מנת להבין מה מונח כאן, נצטרך ללמוד גמרא;

אומרת הגמרא {מסכת מנחות מג, ב} - **תניא היה רבי מאיר אומר גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת** הקב"ה ציוה ללכת עם שבעה חוטים של לבן ואחד של תכלת. אדם שהלך רק עם לבן, ללא תכלת, יקבל עונש פחות מאשר אדם שלא הלך

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

עם ציצית בכלל, למה ? **משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו לאחד אמר הבא לי חותם של טיט ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב ופשעו שניהם ולא הביאו איזה מהן עונשו מרובה הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא**.

אומר רש"י – **זה שאמר לו המלך הבא חותם של טיט**. שמצוי הוא ולא הביא עונשו מרובה.

נשאלת השאלה – למה מצא ר' מאיר לדמות את הציצית לחותם של טיט?

אומר תוספות - **חותם של טיט**. מה שמדמה חותם של טיט לציצית שכן עושין לעבדים והציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקב"ה. כדאיתא פרק במה אשה (שבת דף נז:) כבלא דעבדא תנן.

אומר רש"י [שבת נז:] – **אי כבלא דעבדא תנן**. חותם שעושין לעבד בכסותו לסימן הוכחה שהוא עבד...

אומר הספר **למחר אעתיר** – עפ"י זה מובן טוב מאוד. הקב"ה תבע מאיתנו לשים את ה'חותמת' שלו על הבגד שלנו – ומהי? – ציצית! – ובזה אנו מאשרים "אנחנו עבדיך!"

פרשת ציצית מסתיימת במילה 'אמת' – ולמה ? – כי אם הציצית זו החותמת של הקב"ה, אומרת הגמרא {מסכת שבת נה, א} – **דאמר רבי חנינא**: **חותמו של הקב"ה אמת** – ולמה דוקא 'אמת'? – כי 'אמת' זה הדבר היחידי שאי אפשר לזייף אותו. אמת יש רק אחת!

להבדיל אלף אלפי הבדלות, בנאדם שעובד בחברת 'קוקה קולה' – לובש חולצה של 'קוקה קולה'; בנאדם שעובד בתדיראן – לובש חולצה של תדיראן; בנאדם שעובד ב'אגד' – לובש חולצה של 'אגד' וכו';

אתה בא אל אותו בנאדם ושואל אותו: "תגיד, למה אתה לובש חולצה כזאת?!"

"מה זאת אומרת למה, כדי שידעו איפה אני עובד" – כך להבדיל, בנאדם שלובש ציצית, מכריז בזאת: "אני עבד של הקב"ה!"

אם ככה, נוכל להבין יסוד נפלא:

אם בלבישת ציצית מכריז האדם שהוא העבד והקב"ה הוא האדון – אומר הקב"ה: "אתה יודע איך אני אשלם לך? כשיגיע משיח ב"ב, אני אתן לך להיות האדון ותחתיך אני אתן עבדים – במידה כנגד מידה!"

לכן ה'עשה' וה'לא תעשה' נבחן דוקא בציצית – כי היא הסמל למבחן העבדות של האדם!

כעת נוכל לגשת ולענות על השאלות ששאלנו, ומכאן יפתח לנו צוהר נפלא בעבודת ה':

אומר **תוספות** {מסכת ב"ב קיט, ב} - מקושש לשם שמים נתכוון שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחויבין במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים ובזה יקדש שם שמים ...

למרות שהוא נתכוון לשם שמים, חז"ל קוראים לזה "עבירה לשמה"; הוא אמנם עשה עבירה, אך לא היתה לו בכך שום הנאה. ומה היתה התוצאה ? אומרים חז"ל, שהוא הביא חורבן על עם ישראל – ולמה ? – כי אומרת הגמרא {מסכת שבת קי"ח, ב} – **אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי**: **אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים** – ובא המקושש וחלל את השבת!

יוצא א"כ, שהתביעה על המקושש היתה – 'מי אמר לך לעשות את החשבון הזה?' – הקב"ה ציוה על שמירת השבת. יש לך שאלה?! – לך למשה רבינו ותישאל: "לעשות או לא?!"

אותו רעיון, נוכל למצוא גם בחטאו של אדם הראשון;

אדם הראשון, אומרים לנו חז"ל, הלך ואכל מעץ הדעת; היעלה על דעתנו, שאדם שנברא ע"י הקב"ה יעניין אותו לאכול חתיכה מעץ הדעת?! אם מלאכי השרת לא מבינים מה היה חטאו, איך אנו – קרוצי חומר – נוכל להבין?! אבל דבר אחד כן כתוב;

אומר שלמה המלך **{קהלת ז, כט} לְבַד רְאֵה זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים**.

אומר רש"י – **אשר עשה.** הקב"ה את האדם הראשון ישר : **והמה.** משנזדווגה לו חוה אשתו ונעשו שנים ונקראו המה: **בקשו חשבונות רבים.** מזימות ומחשבות של חטא. כך נדרש במדרש.

אומר ה**אר"י הקדוש** – באה חוה ואמרה לאדם: "זה שאתה לא עושה עבירות – זו לא חכמה, כי אין לך יצר הרע![7] אבל אם תאכל מעץ הדעת טוב ורע, ותכניס את הרע לתוכך – ואז תצליח להתגבר – זה נקרא שעמדת בניסיון! – אז תוכיח לקב"ה שאתה עבד טוב!" – לחטא הזה קורא שלמה המלך – 'חטא בחשבון'.

[7] **ברוך שאמר**: בדיוק אותו דבר, כמו שאין שוער בשער ואתה מכניס גול – זו לא חכמה. החכמה היא כאשר יש שוער בשער, ובכל זאת אתה מצליח להבקיע גול"; וכמו שכתב הרמב"ן, כמו השמש והירח שהם פועלי אמת שפעולתן אמת – נטולי יצר הרע – כך היה אדם הראשון, ללא יצר הרע.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אם ככה, מה עשה הקב"ה לאדם הראשון?

הבאנו את דברי ה**ילקוט הראובני,** שנתן לו הקב"ה תיקון ועשה לו ציצית;

<u>נשאלת השאלה</u> – למה דוקא ציצית ?

עפ"י מה שאמרנו, התשובה פשוטה מאוד – הציצית היא כבל של עבדות – "תזכור שאתה עבד שלי!" – ועבד עושה, מה שאומר לו הבעל הבית – בלי שום חשבון!

וכך גם אמר הנביא ישעיהו בן אמוץ לחזקיה המלך;

<u>מספרת הגמרא {מסכת ברכות י, א-ב}</u> - **{מלכים ב כ-א} בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צבאות צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו'. מאי כי מת אתה ולא תחיה**? **מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה** חזקיהו לנביא ישעיה: **מאי כולי האי** על מה נגזרה עלי מיתה ?! **אמר ליה: משום דלא עסקת בפריה ורביה** משום שלא התחתנת והבאת ילדים ! **א"ל** חזקיהו: **משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו** כי ראיתי ברוח הקודש שעתידים לצאת ממני בנים רשעים ! **א"ל: בהדי כבשי דרחמנא למה לך** למה אתה מתעסק בחשבונות שמים?! **מאי דמפקדת איבעי לך למעבד** מה שאתה מצווה לעשות - תעשה ! **ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד** אתה צריך להתחתן, זה לא עסק שלך איזו נשמה הקב"ה מוריד !

אם ככה, זה לא סתם שקריאת שמע – שהיא קבלת עול מלכות שמים – מסתיימת בפרשת ציצית, וזה לא סתם, שאנחנו הולכים עם ציצית מאחורינו ומלפנינו - כי "**מַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם**" מתי היה??? – בקריעת ים סוף! שם קיבלנו את מלכותו ית' ברצון! – הציצית היא החותם של קבלת עול מלכות שמים ברצון!

אם ככה, אדם הראשון היה האדם הראשון שעשה חשבון – ומי שכנעה אותו לעשות חשבון??? – האישה!

לכן, כאשר האישה הולכת להתחתן, היא אומרת לבעל המיועד: "תשמע, פעם אחת אמרתי לך לעשות חשבון – עכשיו, לפני החתונה, קח ציצית – ובכך תזכור לעשות כל מה שאמר לך הקב"ה לעשות, ולא מה שאני אמרתי לך!" – משגרת האישה לבעלה טלית, כדי לתקן את החשבון שעשתה האישה הראשונה בבריאה!

<u>שאלנו</u> – ולמה בברית מילה כולם מתעטפים בטלית ?

פשוט מאוד – מאותה סיבה; אומרת התורה בפרשת תזריע **{ויקרא יב, ג} וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ**;

<u>כותב ה**אור החיים הקדוש**</u> – "...כי בריאת אדם הראשון היתה בריאה תמה בבחינת הקדושה מושללת מכל רע, ולזה לא היתה בתכונתו בחינת הערלה, ובסיבת החטא משך בערלתו (סנהדרין לח:), ונולדה בו בחינת הערלה..."

אם ברית מילה באה כתוצאה מחטא אדם הראשון, לכן בשעת המילה כולם מתעטפים בטלית – לתקן את חטא החשבון!

אותה הדבר, גם בזמן ההלוויה – כל הדרך אל הקבר, הנפטר מעוטף בטלית. אבל כאשר מורידים אותו אל הקבר, מורידים ממנו את הטלית – ולמה ? כי הקבר זה התיקון הסופי שלו – "**כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב**", ולכן כבר אין לו צורך בטלית.

ומכאן נעבור אל ט"ו בשבט: ☺

<u>כותב ה**יפה ללב**</u> – אתרוג אחר עשיית מצוותו , עושים אותו מרקחת כדי להעלותו על שולחן בליל ט"ו בשבט. ומעלה גדולה למי שיש אישה הרה בבית, ייתן לה לאכל ממנו. וגם ליתן ממנו למקשה לילד שאומרים שהיא סגולה שתלד בריווח ולא בצער ויצא הוולד בר קימא לחיים טובים וארוכים ולשלום, כשאוכלת ממנו באותה שעה.

<u>נשאלת השאלה</u> – מה הקשר בין אתרוג, אישה המקשה לילד וט"ו בשבט?!

ביום השלישי לבריאה, קורא הקב"ה לאדמה ואומר לה: **{בראשית א, יא} תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: {יב} וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב.**

לכאורה, מדוע נאמר '**כִּי טוֹב**' ?! היה צריך להיות כתוב '**כִּי לא טוֹב**' - הקב"ה ציוה את האדמה להוציא '**עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי**' ולא '**עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי**' !

ועוד, לא נאמר רק '**כִּי טוֹב**', אלא שביום השלישי נאמר פעמיים '**כִּי טוֹב**' !

<u>אומר רש"י</u> - **עץ פרי.** שיהא טעם העץ כטעם הפרי. והיא לא עשתה כן, אלא ותוצא הארץ וגו' ועץ עושה פרי, ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונה ונתקללה.

<u>אומר ה**שפתי כהן** {בראשית}</u> – והקלקול היה שאמרה הארץ אם יהיה טעם העץ כטעם הפרי, אחר שילקטו הפרי יאכלו העץ ואצטרך להוציא אילנות בכל שנה ושנה. אני אוציא עץ שיהיה עץ שאין בו טעם פרי, כדי שאם ילקטו הפירות ישאר העץ, והיא לא ידעה שאחר שילקטו הפרי יוציא פרי אחר פרי ולא ימיש מעשות פרי.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אומר ה**חזקוני** – **עץ פרי.** והיא לא עשתה כן, ובדשאים הוציאה למיניהם יותר משנצטותה. מכאן יש ללמוד שלטובה נתכוונה לפי שכמה אילנות יחסרו אם העץ עצמו כפרי, ואעפ"כ כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא ונתקללה, דבהדי כבשי דרחמנא למה לה, יד ה' לא תקצר [למה לך לעשות חשבונות שמים ?! ברגע שהיו כורתים את העץ, היה גודל עץ חדש במקום!].

אם ככה, מי היה העץ היחיד שלא שינה מציווי הבורא ?

אומרת הגמרא {מסכת סוכה לה, א} – **ת"ר {ויקרא כג-מ} פרי עץ הדר עץ שטעם עצו ופריו שוה? הוי אומר זה אתרוג.**

אומר רש"י – **פרי עץ**. שהעץ כפרי בטעם שוה.

כותב **רבינו בחיי** {פרשת אמור כג, לט} – **אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם**... ושיטלו בו מצות הלולב לכפר על קלקולו של אבינו הראשון שהיה בזמן הזה ... מוליך ומביא למי שהרוחות שלו, מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו, ובזה נתעורר על היחוד כי לפי שקצץ אבינו הראשון וחטא באתרוג לבדו, אין אנו מביאין האתרוג לבדו, אלא נביאהו עם שאר הפרי ליחדו עם כלן, וכלן עמו, ומזה אנו מתקנין את אשר עותו ומרצין בו המקום.

אם ככה, לוקחים את האתרוג שאיתו עשינו את הנענועים בסכות וכפרנו על חטאו של אדם הראשון, ועושים ממנו מרקחת בט"ו בשבט.

נשאלת השאלה – למה בט"ו בשבט ולא בפורים ?

פשוט מאוד, בגלל שט"ו בשבט של החג של האילנות – והאילנות חטאו, שלא הוציאו טעם העץ וטעם הפרי שווה – אז מה התיקון?! – תאכל אתרוג בט"ו בשבט, ללמד את האילנות – "תלמדו מהאתרוג – שעשה מה שאמרו לו!"

אם ככה, למה זו סגולה לאישה המקשה לילד ?

פשוט מאוד, למה אישה מקשה לילד?! כי היא זו שנתנה את העצה לאדם הראשון לאכול מעץ הדעת, ולכן היא קוללה **{בראשית ג, טז} בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים**. אבל אם היא מבינה את התיקון שמונח באתרוג ואוכלת ממנו, ממילא לא תחול עליה הקללה, ולכן זו סגולה שתלד ללא קושי.

עלינו לדעת, שאכילת הפירות בט"ו בשבט זה מנהג בעלמא. ישנם ברוך ה' פירות בשפע – אבל צריך לדעת, שאכילה של תולעת אחת = 7 לאוין!!!

ועל מה?! על תפוז סיני?! 😐

תיקח תמר אחד וחצי זית – תפתח אותם ותבדוק שאין בהם תולעים, ותאכל! – יצאת ידי חובת שבעת המינים. בנוסף תאכל אתרוג – עשית גם את התיקון השלם.

ראיתי אנשים שקונים תאנים יבשות! – הכל מלא תולעים!!! – אם תיקחו תאנה אחת, תניחו אותה על פינת השולחן – תבואו בבוקר, ותראו איך היא עברה לקצה השני ☺ - ואם תשימו לה פתק עם כתובת, היא תדע גם ללכת לכתובת ☺ - בשביל מה להסתבך???

הבאנו את השור ב**פרקי שירה**, שאומר את הפס' "**אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה**" – ולמה דוקא את הפס' הזה?

מביאים חז"ל ביאור נוסף – השור הוא הסמל לנטילת עול על עצמו. והיות וכך, ב –"**אָז יָשִׁיר**" קיבל על עצמו כל א' וא' מישראל להיות עבד של הקב"ה, וזה מה שאומר הנביא **{ישעיה א, ג} יָדַע שׁוֹר קֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו**.

עפ"י זה גם מובן, למה היו צריכים שפרעה יגיד "הרי אתם בני חורין, הרי אתם משוחררים" – כי הפכנו להיות מעבדי פרעה, להיות עבדי ה'!

בזכות קבלת העבדות, נזכה לשמוע את השירה האחרונה ב"ב, בביאת גואל צדק אמן ואמן!!!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

<u>פרשת בשלח – צדיק כתמר יפרח – שנת תשע"ז.</u>

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת בשלח. השבת נקראת גם 'שבת שירה' – על שם שירת הים. בנוסף, יום ט"ו בשבט יחול בשבוע הבא. כתוב בהלכה, שביום ט"ו בשבט נוהגים לאכול פירות; כמה פירות ואיזה פירות אוכלים – כל אחד לפי מנהגו. יש הנוהגים לאכול רק פרי אחד. יש הנוהגים לאכול משבעת המינים. יש הנוהגים לאכול י"ב פירות. ויש הנוהגים עפ"י תורת הקבלה, ואוכלים שלושים סוגי פירות – כך כותב **ר' חיים ויטאל**;

<u>אומר הספר **אילנות השדה** {בשם ספר **טוב הארץ** מר' נתן שפירא הירושלמי, מתלמידי האר"י דמביא בשם רבי חיים וויטאל}</u> – הנה ישנם שלושים מיני פירות כנגד שלושים מידות עליונות, שבאכילה הפירות למטה, מסוגל האדם לתקן שורשם למעלה.

עשרה מפירות אלו שורשן בעולם הבריאה שהוא קרוב לאצילות ועל כן הם רחוקים מהטומאה ואין בהם קליפה בחוץ ואלו הם:

אין בהם קליפה: א. ענבים: ב. תאנים: ג. תפוחים: ד. אתרוגים: ה. אגסים: ו. חבושים: ז. תותין: ח. חרובין: ט. לימון מתוק: י. אפרסמון.

עשרה סוגי פירות ששורשם בעולם היצירה והיות שהוא נמוך מעולם הבריאה ועל כן יש בתוכם גרעין שאי אפשר לאוכלם ואלו הן:

יש בתוכם גרעין: א. זיתים: ב. תמרים: ג. דובדבנים: ד. משמשים: ה. שזיפים: ו. אפרסקים: ז. גדגדנים: ח. אלוגה: ט. נבק: י. זערור (שסק).

עשרה סוגי פירות אלו שורשן בעולם העשיה, שהוא עטוף בקליפות ואי אפשר לאכול הקליפה רק פנים הפרי ואלו הם:

פנים הפרי: א. רימונים: ב. אגוזים (אגוזי פקאן): ג. שקדים: ד. ערמונים (קסטניא): ה. בוטנים: ו. פיסטוקים: ז. אגוזי מלך: ח. בננה: ט. צנובר: י. אגוזי לוז.

<u>כותב הספר **אמרי חיים** {ח"ג ,ט"ו בשבט}</u> – ר' חיים ויטאל מביא שיש לאכול בחמשה עשר בשבט שלושים פירות, עשרה לכל אחת מג' עולמות: בריאה, יצירה, עשייה. ומרמז למלכויות זיכרונות שופרות, בכל אחת ישנם עשר פסוקים, וכן תוקעין בכל אחת עשר תקיעות ל' פסוקים וכן ל' תקיעות.

<u>כותב הספר **תוספת חיים**</u> – לעולם לא יפחות מי"ב מינים, ויכוון בכל א' מהפירות כנגד י"ב צירופי הווי"ה. שכן אומרת המשנה {ר"ה א, א}: **באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמשה עשר בו**; נאמר 'אילן' בגימט' 91 = שם הוי"ה [26] ביחד עם שם אדנ"י[65] =סכ"ה = אמ"ן.

<u>כותב **ר' חיים פלאג'י** {**מועד לכל חי**, סימן ל", ס' ז-ח}</u> – ליל ט"ו בשבט ראש השנה לאילנות, ונהגו רוב תפוצות ישראל לסדר בשלחן מכל פירות האילן ופירות הארץ עד אשר תשיג ידו וכל אחד מברך על פרי אחד, האיש מברך על החיטה אחר ברכת המזון 'חלב חיטים ישביעך' – כדי שיהיה לו מזונות ברווח, והאישה על הגפן כדכתיב 'אשתך כגפן פוריה, והבן על הזית [שנאמר] בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך, רימון ואגוז לבנותיו על שם 'כל כבודה בת מלך פנימה', דבש ותפוח לתינוקות על שם 'תחת התפוח עוררתיך', 'דבש וחלב תחת לשונך'... רובא דעלמא אינן נוהגין כן אלא קורין בספר 'פרי עץ הדר' על הסדר לפי הפירות שיש לו, ויש שאינן נוהגין כלל לסדר פירות, ויש נוהגין דוקא שבעה מיני פירות דנשתבחה בהן ארץ ישראל, ויש מקומות דאינן לומדים כי אם ט"ו שירים שבתהילים, ונוהגין דהמלמדי תינוקות מלמדים את תלמידיהם כל ט"ו שירים כדי שילמדו בשולחן אביהם ליל ט"ו בשבט.

<u>אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה כ, אות ה}</u> – **וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ד, יג): שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים, אָמַר רַבִּי לֵוִי מָשָׁל לְאֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ שָׂדֶה וְהָיָה בָּהּ גֶּפֶן שֶׁל צְרוֹרוֹת** [אשפה], **עָמַד וּמְכָרָהּ לְאַחֵר, עָמַד אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁקְּנָאָהּ, וְהֶעֱבִיר אוֹתוֹ הַגֶּפֶן מִתּוֹכָהּ וּמָצָא תַּחְתָּיו מַיִם חַיִּים, נְטָעָהּ גְּפָנִים עֲשָׂאָהּ שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, נָטַע בָּהּ כָּל מִינֵי בְּשָׂמִים, נָטַע בָּהּ רִמּוֹנִים הֶעֱמִידָהּ עַל קַנִּים, בָּנָה מִגְדָּל בְּתוֹכָהּ וְהוֹשִׁיב בְּתוֹכָהּ שׁוֹמֵר, כָּל מִי שֶׁהָיָה עוֹבֵר עָלֶיהָ הָיָה מְשַׂבְּחָהּ. עָבַר עָלֶיהָ אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמְּכָרָהּ רָאָה אוֹתָהּ מְלֵאָה כָּל טוּב, אָמַר אוֹי לִי שֶׁכָּךְ מָכַרְתִּי אוֹי לִי שֶׁכָּךְ**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

הוֹצֵאתִי מְיָדִי – "שאני מכרתי אותה בגלל כל האשפה שהיתה בה, ותראה איך הוא הצמיח אותה!". **כָּךְ הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם גַּל שֶׁל צְרוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד, יב): גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ** ממצרים **נַעֲשׂוּ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר: שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים וגו', נַעֲשׂוּ כְּגֶפֶן הַיַּיִן, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פ, ט): גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ, נַעֲשׂוּ שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, רֹאובֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה, וְכֵן כֻּלָּם. נָטַע בָּהּ כָּל מִינֵי בְּשָׂמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד, יד): נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן. נָטַע בָּהּ תַּפּוּחִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ח, ה): תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ.**

אם ככה, גם המדרש בתחילת הפרשה מביא שניים מתוך שבעת המינים.

<u>הייתי רוצה לעמוד היום, על אחד מתוך שבעת המינים שמופיע בפרשה שלנו ולהרחיב בו בס"ד</u>:

הפס' שהייתי רוצה לעסוק בו, מופיע גם בפרשת השבוע, ובנוסף גם בפרשת מסעי; נתחיל בפרשת מסעי, ונחזור בחזרה לפרשת השבוע;

בפרשת מסעי, עוסקת התורה במ"ב מסעות שעבר עם ישראל – מיציאת מצרים, ועד לכניסה לארץ ישראל. המסע הראשון מופיע בפרשת בא, שנאמר **{שמות יב, לז} וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף.**

<u>כותב **בעל הטורים**</u> – **סכתה**. ב' חסרים מרעמסס סכתה ויעקב נסע סכתה שבזכות יעקב יצאו ממצרים.

אומרת התורה בפר' מסעי: **{במדבר לג, ו} וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְּאֵתָם אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר: {ז} וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיָּשָׁב עַל פִּי הַחִירֹת אֲשֶׁר עַל פְּנֵי בַעַל צְפוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל: {ח} וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַּר אֵתָם וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה: {ט} וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם: {י} וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיַּחֲנוּ עַל יַם סוּף: {יא} וַיִּסְעוּ מִיַּם סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִין: {יב} וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִין וַיַּחֲנוּ בְּדָפְקָה: {יג} וַיִּסְעוּ מִדָּפְקָה וַיַּחֲנוּ בְּאָלוּשׁ: {יד} וַיִּסְעוּ מֵאָלוּשׁ וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִם וְלֹא הָיָה שָׁם מַיִם לָעָם לִשְׁתּוֹת: {טו} וַיִּסְעוּ מֵרִפִידִם וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינָי.**

יוצא, שמהתחנה השניה ועד רפידים, יש ג"כ בפרשה שלנו. אעפ"י שלא כל השמות מופיעים, דוגמת '**דָּפְקָה**' ו –'**אָלוּשׁ**'. אבל עם כל זה, זה חלק מהמסעות שעבר עם ישראל.

מכל האירועים שעבר עם ישראל במדבר, מציינת התורה בסכ"ה שלשה אירועים: הא' פטירת אהרן הכהן, שנאמר **{במדבר לג, לט} וְאַהֲרֹן בֶּן שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמְאַת שָׁנָה בְּמֻתוֹ בְּהֹר הָהָר**. האירוע השני, עם ישראל מגיע לרפידים – אומרת התורה **{שמות יז, א} וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִם וְאֵין מַיִם לִשְׁתֹּת הָעָם**. האירוע השלישי, עם ישראל מגיע למקום שנקרא 'אֵילִמָה' – ושם אומרת התורה: **{במדבר לג, ט} וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם**;

<u>נשאלת השאלה</u> – למה מציינת התורה דוקא את האירועים הללו, ולא אירועים נוספים שקרו, כמו מעמד הר סיני, ביאת עמלק, ירידת המן וכד' ?

כמובן שלא על הכל אפשר לענות בשיעור אחד. אבל הייתי רוצה לגשת למקום שיקשר אותנו לענין הט"ו בשבט – והוא המקום שנקרא 'אֵילִמָה' – **{במדבר לג, ט} וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים**.

אני רוצה לדבר על ה'תמרים' האלה, ולהיכנס לעומקם של דברים, ובע"ה, תהיה לנו מתנה נפלאה – גם לט"ו בשבט וגם לסוכות.

בא ה**אזנים לתורה** ואומר, שכאשר עם ישראל היה במקום שנקרא 'אֵילִמָה', הוא ניזון כל אותם ימים מתמרים;

<u>כותב ה**אזנים לתורה**</u> – **ויחנו שם על המים**. עיקר חנייתם שם היה מפני המים הטובים, שהיו שם בשפע, ואעפ"כ הזכיר גם את השבעים תמרים. ומה אפשר ע"פ טבע לתת מזה לעם בן ג' מיליונים? אלא שהיה בזה נס גדול, שכולם אכלו מן התמרים ג' ימים ושבעו (מכילתא). ובנ"י היו זקוקים אז לנסים בכל תחנה ותחנה, כדי לחזק בהם את האמונה, כי נוכח ה' דרכם, גם מספר המעינות למספר שבטי ישראל עודדו אותם, כמו י"ב הגזרים בים סוף, לאמר שכל שבט ושבט ראוי שיעשה ה' נס בשבילו.

<u>אומר רש"י</u> – **שתים עשרה עינת מים.** כנגד שנים עשר שבטים נזדמנו להם: **ושבעים תמרים.** כנגד שבעים זקנים.

<u>נשאלת השאלה</u> – כנגד אלו זקנים בדיוק מדובר?

<u>אומר ה**תרגום ירושלמי**</u> – "...**ושובעין דקלין דתמרין כל קבל שבעין סביא סנהדרין דישראל**..."

אם ככה, אותם זקנים היו הסנהדרין של ישראל.

<u>נשאלת השאלה</u> – ואיפה היה המינוי של אותם שבעים זקנים ?

שמעתי, שבמרה היה המינוי ששם נצטוו על הדינים כפי שפירש"י;

אומרת התורה: **{שמות טו, כה} שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ**.

<u>אומר רש"י</u> – **שם שם לו.** במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת ופרה אדמה ודינין.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

למרות שדינים כבר מופיע בשבע מצוות בני נח. אבל שם במרה ציוה אותם הקב"ה על הדינים, והיות וכך, מיד לאחר שמינו את הסנהדרין במרה, הם הגיעו למקום שנקרא 'אֵילִמָה' ושם מצאו שבעים תמרים – מכוון לאותם שבעים הזקנים!

<u>נשאלת השאלה</u> – ואם היו מוצאים שבעים עצי תפוחים, זה לא היה מכוון כנגד שבעים זקנים?!

אלא, אם אומרים לנו חז"ל שזה כנגד שבעים תמרים, אז אם היו שבעים תפוחים – זה לא היה אותו דבר. המסר הוא דוקא בשבעים תמרים! – וזה מה שהייתי רוצה לברר – למה ?

כשחשבתי בהתחלה, מה הקשר בין תמר לדיינים, התחברתי להפטרה שאומרים בני עדות אשכנז – ית' שמם לעד ☺;

אומר הנביא: **{שופטים ד, ד} וּדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֵשֶׁת לַפִּידוֹת הִיא שֹׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא: {ה} וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תֹּמֶר דְּבוֹרָה בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית אֵל בְּהַר אֶפְרָיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט**.

<u>אומר רש"י</u> – **תחת תומר.** תמרים היו לה ביריחו.

יוצא, שכאשר הולכים לשפוט, צריכים להיות מחוברים לעץ הדקל – וראיה מדבורה הנביאה, שכאשר היתה הולכת לשפוט, היתה יושבת תחת התומר ולא תחת עץ בננות ☺ - והשאלה שנשאלת היא – מה מונח כאן?

חשבתי לומר, רבותינו מלמדים אותנו, שאחת המידות שצריכה להיות לדיין, זה יָשרות; כך הוא עץ הדקל, שצומח ישר ולא מזגזג לצדדים.

שכשהעשן עולה למעלה ולא מזגזג לצדדים, אומרים לנו חז"ל {מסכת יומא, כח, ב. לח, א. נג, א} – "**מתמר ועולה כמקל**" – ולמה דוקא בזו הלשון ?

<u>אומר רש"י</u> – "...שנבקע ונראה כתמר זקוף לשון ותמרות עשן (יואל ג) על שם שזוקף ועולה".

<u>שאלה נוספת שיש לשאול</u> – איך היה מותר לדבורה לשפוט את ישראל, הרי אישה לא שופטת?! ולא רק זה, הרי אסור לאישה ללמוד תורה שבע"פ – כך אומרת הגמרא {מסכת סוטה כא, ב} – **ר' אליעזר אומר: כל המלמד את בתו תורה, מלמדה תיפלות**; אם ככה, איך יכול להיות שהיא שפטה את ישראל ?!

יש אומרים, שהיא באמת לא היה שופטת אלא רק בוררת. יש אומרים, שהיא היתה פוסקת שלא מתוך ידיעה אלא עפ"י נבואה, שנאמר "**וּדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה**"[8].

<u>אומרת הגמרא</u> {מסכת מגילה יד, א} – **{שופטים ד-ד} ודבורה אשה נביאה אשת לפידות. מאי אשת לפידות? שהיתה עושה פתילות למקדש.**

<u>אומרים חז"ל</u> {**תנא דבי אליהו**, פרק ט'} – **כך אמרו, בעלה של דבורה עם הארץ היה. אמרה לו אשתו: "בא ואעשה לך פתילות ותוליך אותם לבית המקדש שבשילה. מה אם יהיה חלקך בין אנשים כשרים שבהם ותזכה לעולם הבא", והוא היה עושה פתילות עבות כדי שיהא אורן מרובה, לפיכך נקרא שמו לפידות ... אמר הקב"ה לדבורה: "אתם כיוונתם לשם שמים ועשיתם פתילות עבות כדי שיהא אורן מרובה, גם אני ארבה אתכם בישראל וביהודה ובשנים עשר שבטי ישראל...".**

<u>ממשיכה הגמרא ושואלת</u> {שם} – **{שופטים ד-ה} והיא יושבת תחת תומר. מאי שנא תחת תומר? אמר ר' שמעון בן אבשלום: משום יחוד.**

לכאורה, שתי התשובות – הא' 'שהיתה עושה פתילות לבית המקדש', והב' 'משום יחוד' – לא קשורות אחת לשניה; בא ה**ערוך לנר** {מסכת נדה} ואומר ששתי התשובו דוקא קשורות זו לזו;

<u>כותב ה**ערוך לנר**</u> {נדה פ"ו דף נ, ע"א} – מה חידש הפס' במה שאמר "**וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט**", כיון דכבר כתיב "**הִיא שֹׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל**"? אכן יש לומר ע"פ מה דאמרינן יבמות (צ:) דנביא רשאי לבטל דברי תורה ע"פ נבואה, אבל רק הוראת שעה ולא לדורות וזה פי' הפסוק "ודבורה וגו' אשת לפידות היא שופטה את ישראל" – אע"פ שאשה פסולה לדין מן התורה, מכ"מ היתה שופטה אבל דייק הפסוק "**הִיא שֹׁפְטָה**" אבל אישה אחרת לא ומה שהיא היתה שופטה היה מפני שהיתה אשה נביאה וע"פ הדיבור היה. אבל זה דוקא ג"כ רק בעת ההיא שהיה צורך שעה שלא היה שופט אחר שראוי לכך. אבל בלא זה, לא היתה ראויה לדון

---

[8] **ברוך שאמר**: ואם תשאל – איך אפשר לפסוק עפ"י נבואה, הרי גמרא מפורשת {ב"מ נט, ב}, שכאשר יצתה בת קול ואמרה שהלכה כר' אליעזר בכל מקום – "**עמד רבי יהושע על רגליו ואמר**: **{דברים ל-יב} לא בשמים היא. מאי לא בשמים היא ? אמר רבי ירמיה**: כיון **שכבר נתנה תורה מהר סיני** לבני אדם, שוב **אין אנו משגיחין בבת קול**, שהרי ההכרעה בענייני הלכה כבר נזכרת בתורה, **שכבר כתבת** [הקב"ה] **בהר סיני בתורה {שמות כג-ב} אחרי רבים להטות.** ולכן אומרים חז"ל, שזו היתה 'הוראת שעה' משום שבאותו הדור לא היו מצויים תלמידי חכמים, אלא כולם היו עמי ארצות!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

... ועוד טעם אחר היה שהיתה שופטת, כי היא יושבת בלבד ולא כפתה לבא לדין במקל ורצועה כי אם "**וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט**" – שהם באו מאליהם וקיבלו אותה עליהם. עוד י"ל בפירוש "**וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט**" ובהמשך הפסוקים דאמרינן בתנא דבי אליהו: אשת לפידות, שהיתה עושה לפידות והיתה שולחת את בעלה להביאם לבית המקדש בשילה וכן הובא בילקוט ואמרינן במגילה {יד.} והיא יושבת תחת תומר משום ייחוד. אכן לכאורה, אין כאן ייחוד, דהרי אמרינן בקידושין {פא.}: אישה בעלה משמרה. אבל ע"פ הנ"ל א"ש דהיתה אשת לפידות ושלחה בעלה לשילה והרבה פעמים לא היתה בביתו ולכן ישבה תחת תומר משום ייחוד. אבל אכתי יקשה, למה הוצרכה לכך לישב בחוץ אחרי שכבוד בת מלך פנימה הרי היתה יכולה לשפוט ולהזמין הבעלי דינים רק בעת שבעלה בביתו אכן התינח אם היתה היא מזמנת לבעלי הדין אבל ישראל באו אליה מאליהם למשפט, ולכן בעל עת היתה צריכה מוזמנת לדין וזה המשך הפסוקים "ודבורה וגו' אשת לפידות היא שופטה וגו'" ויקשה איך היתה עושה כן אחרי שהיתה אשת לפידות והרבה פעמים עי"ז האיש אינו בביתו איך שופטה הלא יש ייחוד? על זה משיב "והיא ישבת תחת תומר וגו'" – ואין כאן ייחוד. אכן עתה יקשה אפכא – למה עשתה כן ולא המתינה לדון רק בעת שבעלה בביתו? לזה מסיים "**וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט**" – שבאו מאליהם בכל עת ולכן ע"כ שפטה בחוץ תחת תומר.

הייתי רוצה לעמוד על רעיון נפלא, המובא בספר **פניני שבח**;

אומר דוד המלך בתהילים **{צב, יג} צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח**. לכאורה, היה צריך להיכתב ההיפך "**תָּמָר כַּצַּדִּיק יִפְרָח**"; מה הקשר לצדיק שהוא כמו תמר ?!

<u>אומר הספר **פניני שבח**</u> – חז"ל מכנים אדם בתואר 'צדיק', למי שגדור בעריות ובנוסף גם הצליח לעמוד בניסיון כזה. ולכן יוסף נקרא בשם 'צדיק'. וגם נח נקרא צדיק, שנאמר "**נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו**" – שכל דורו היה פרוץ בעריות מלבדו.

כעת נוכל להבין דבר נפלא; נאמר בחז"ל, שדבורה ישבה תחת התומר – ולמה ? כדי שלא תגיע לידי איסור של ייחוד. ולכן נאמר "**צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח**" – שכמו שמראשית הבריאה ברא הקב"ה את התמר שכל היושב תחתיו לא יוכל לעבור על איסור ייחוד, לכן צדיק – זה שעומד בניסיון של עריות – הוא "**כַּתָּמָר**" שאי אפשר להתייחד תחתיו, כך הצדיק לא מתייחד עם עריות!

בא ה**דעת זקנים** מבעלי התוספות ואומר חידוש עצום;

אומרת התורה בפרשת וישלח: **{בראשית לה, ח} וַתָּמָת דְּבֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה וַתִּקָּבֵר מִתַּחַת לְבֵית אֵל תַּחַת הָאַלּוֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אַלּוֹן בָּכוּת**.

<u>נשאלת השאלה</u> – ומי זאת הגברת הזו שקוראים לה '**דְּבֹרָה**'?

<u>כותב רש"י</u> – **ותמת דברה.** מה ענין דבורה בבית יעקב, אלא לפי שאמרה רבקה ליעקב (כז מה) ושלחתי ולקחתיך משם, [וכשראתה שחמת עשו שכחה] שלחה דבורה אצלו לפדן ארם [לומר לו] לצאת משם, ומתה בדרך. מדברי רבי משה הדרשן למדתיה.

ולמה נקרא מקום קבורתה '**אַלּוֹן בָּכוּת**'?

<u>אומרים חז"ל {קהלת רבה, פרשה ז, אות ג}</u> – **אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן מַהוּ אַלּוֹן בָּכוּת, עַד שֶׁמְּשַׁמֵּר אֶבְלָהּ שֶׁל דְּבוֹרָה מְנִיקְתּוֹ בָּאתָה לוֹ שְׁמוּעַת רִבְקָה אִמּוֹ וּבָכָה שְׁתֵּי בְכִיּוֹת, לְכָךְ נֶאֱמַר אַלּוֹן בָּכוּת**.

<u>כותב ה**דעת הזקנים** {פרשת וישלח}</u> – **ותמת דבורה.** מדרש כי מה שכתוב גבי דבורה הנביאה והיא יושבת תחת תמר דבורה זהו אלון בכות דבורה דהכא[9].

<u>שואל ה**רב זייטשיק** {**אור חדש**, הפטרת בשלח; מאמר 'תומר דבורה'}</u> – למה בחרה דבורה דוקא במקום שתחת אלון בכות של דבורה מינקת רבקה לישב ולשפוט? מה היתה כוונתה המיוחדת ואיזו סגולה נדירה יש למקום הזה?

ואולי יש לומר, כי דבורה כיוונה בבחירת המקום הזה, שיוכל להועיל לה להיות ישרה במחשבתה בעת המשפט, שלא לנטות ימין או שמאל, שתדון במשפטיה בשימת לב ובטהרת המחשבה ללא כל פניה ונטיה טבעית, ומקום קבורת דבורה מינקת רבקה גדלה כפי שהיתה, צדקנית גדולה ובעלת מידות כה נעלות, בוודאי בא לה הדבר גם בגירסתא דינקותא, מחינוך שהעניקה לה המחנכת שלה, מעלותיה של רבקה עדות הן למעלת מחנכתה שגם היא היתה מחוננת במידות הטובות הללו.

והתורה הלא מעידה ששלחו את רבקה עם מנקתה בגיל מבוגר כבר, כנאמר **{בראשית כד, נט} וַיְשַׁלְּחוּ אֶת רִבְקָה אֲחֹתָם וְאֶת מֵנִקְתָּהּ**, ואם לפי הדעה במסכת יבמות שרבקה היתה אז בת י"ד שנים, ואפילו לפי הדעה שהיתה רק בת ג' שנים, הלא בכל אופן כבר הלכה להינשא ליצחק, ולשם מה איפוא היתה זקוקה למינקת, הרי ברור שהכוונה היתה שתהיה לה לעזר בחינוך ובהשפעה רוחנית, ומכאן ברור שהיתה ראויה להיות המחנכת שלה. ואמנם היתה כך גם אחרי שנישאה ליצחק, היא מילאה את תפקידה במסירות

[9] **ברוך שאמר**: דהיינו, איפה שישבה דבורה הנביאה – תחת תומר דבורה ושפטה את ישראל, היה מקום קבורת דבורה מינקת רבקה!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

שכן עזבה את ארצה ומולדתה, מוכנה היתה לגלות למדינה אחרת רק למען תועלתה של רבקה.

ולא לחינם קרא יעקב למקום 'אלון בכות', שכן בכה על מיתתה של מחנכת אמו רבקה הנביאה, שכן אמו רבקה שנתחנכה על ידי דבורה היא שחינכה את יעקב, גידלה על ברכיה וגרמה לו לבסוף לקבל מיצחק את הברכות הגדולות והנשגבות אשר חרצו את עתידו ועתיד השבטים שיצאו ממנו לתמיד ...

על הגר"ח מוואלוז'ין מספרים, כי היה מברך ברכת הגומל בכל פעם כשהיה עובר ליד גשר של נהר שם אירע נס לאמו של הגר"א ז"ל בעודה תינוקת כאשר נפלה למים וכמעט שטבעה והצילוה ברגע האחרון, והגר"ח בירך הגומל כאילו הנס אירע לו, שכן אילו לא היתה ניצולת אז היה מפסיד את רבו הגר"א ז"ל.

וכך גם יעקב אבינו ע"ה, אשר בכה על מות מחנכת אמו, לפי שגדולתה של אמו תלויה היתה בחינוך שקיבלה מדבורה מנקתה.

ובמקום הזה, שם קבורת דבורה, תחת אלון בכות, בחרה דבורה הנביאה להיות יושבת ושופטת את ישראל, כדי שציור דמות דיוקנה של מחנכת מסורה זו יעמוד תמיד לנגד עיניה בישבה במשפט , שתוכל להיות זהירה ולא תטה את המשפט, שתדון ביראה ובתשומת לב מלאה וטהורה.

<u>אומר הספר **דברי טובה** {על ספר שופטים}</u> – נראה לומר עוד שהנה כתב רש"י שם, שהמדרש אגדה כותב שיעקב נתבשר שם על אבל שני שמתה אמו – רבקה אמנו, ויש קצת להבין מדוע רמזה התורה במיתת דבורה המינקת של רבקה על מיתת רבקה עצמה, ונראה עפ"י מה שאמרו חז"ל {מסכת מכות י ע"א}: תלמיד שגלה לערי מקלט מגלין רבו עמו, שנאמר "וחי", עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא. הנה למדנו כאן שתלמיד בלי רבו חסר לו בחיות שלו, ועל כן אולי גם רבקה אמנו, כשמתה מניקתה שהיא כמו הרב שלה מתה גם היא, ויש להוסיף שלכך נקראת מינקת רבקה 'דבורה' – ששמה רומז על מעלתה, דבור ה' שהיתה יודעת ללמד תורה ודבר ה' כראוי.

ולכן יעקב הציב 'אלון בכות' למיתת דבורה מינקת רבקה, שידעו כל הרבנים כמה חשוב שהם ילמדו את תלמידיהם תורה, שאם לא כן עלולים התלמידים למות, מחסרון הרב שלהם.

עד כאן דבריו.

<u>נשאלת השאלה</u> – אם היה במקום שבעים עצים ללא תמרים, האם לא היינו יודעים שהכוונה לשבעים זקנים?

<u>אומרים חז"ל {מסכת תענית ז, א}</u> – **אמר ר' יוחנן**: **מאי דכתיב** מה פירוש הכתוב **{דברים כ-יט} כי האדם עץ השדה**; **וכי אדם עץ שדה הוא**?! **אלא** כוונת הכתוב להקיש את האדם לעץ השדה לענין הנאמר באותה פרשה לגבי עצים: **משום דכתיב** לגבי עצי פרי **{דברים כ-יט} כי ממנו תאכל ואותו לא תכרת, וכתיב** (בפסוק הבא) לגבי עצי סדר: **אותו תשחית וכרת**. הרי שבין עצי השדה יש עצים המועילים, שמהם ניתן לאכול, ויש עצים שאינם מועילים, שאותן ניתן לכרות. ומן ההיקש למדנו שכן הדבר גם בענין האדם; יש אדם שטוב ללמוד ממנו, ויש אדם שטוב להתרחק ממנו. **הא כיצד**? **אם תלמיד חכם הגון הוא** שמתנהג הוא כיאות לתלמיד חכם, **ממנו תאכל ואותו לא תכרת** - כלומר, למד ממנו. **ואם לאו** שאינו הגון, **אותו תשחית וכרת** – כלומר, סור מעליו ואל תלמד ממנו.

<u>אומר רש"י</u> – **וכי אדם עץ השדה**. אלא מקיש אדם לעץ השדה מה עץ השדה אם עץ מאכל הוא ממנו תאכל ואותו לא תכרות כך תלמידי חכמים אם הגון הוא ממנו תאכל למוד הימנו ואם לאו אותו תשחית סור מעליו.

<u>אומרת הגמרא {מסכת סוטה מו, א}</u> – **א"ר יוחנן בן שאול**: **מפני מה אמרה תורה הביא עגלה בנחל** איתן לכפר על הרציחה כשאין ידוע מיהו הרוצח? **אמר הקב"ה**: **יבא דבר**(העגלה) **שלא עשה פירות, ויערף במקום שאין עושה פירות, ויכפר על** הרציחה של **מי שלא הניחו** רוצחו **לעשות פירות**. **מאי פירות**? **אילימא פריה ורביה אלא מעתה אזקן ואסריס ה"נ דלא ערפינן אלא מצות.**

כששולח משה רבינו את המרגלים לארץ ישראל, הוא אומר להם לבדוק – **{במדבר יג, כ} וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׁמֶנָה הִוא אִם רָזָה הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם אַיִן** וגו'.

<u>אומרת הגמרא {מסכת ב"ב טו, א}</u> – **רבא אמר**: **איוב בימי ה**מרגלים ששלח משה לתור את ארץ כנען **היה**. שכן **כתיב הכא** כתוב כאן**{איוב א-א} איש היה בארץ עוץ איוב שמו**. **וכתיב התם** וכתוב שם **{במדבר יג-כ}** שמשה ציוה את על המרגלים לראות את הארץ "**היש בה עץ**". הגמרא הבינה כעת, שרבא למד בגזירה שווה "עץ" – "עוץ", שמשה התכונן לרמוז על איוב, ולכן מקשה הגמרא: **מי דמי** וכי אפשר לדמות את הכתובים? **הכא** (כאן), באיוב, נאמר **עוץ**, ואילו **התם** (שם), במרגלים, נאמר **עץ**! הגמרא מסבירה, שרבא לא התכוון להשוות 'עוץ' ל'עץ', אלא לבאר את דברי משה בנוגע ל'עץ': **הכי קאמר להו** כך אמר להם **משה לישראל** (כלומר, למרגלים): לכו וברורו, האם **ישנו** עדין **לאותו אדם** בארץ כנען (איוב) **ששנותיו ארוכות כעץ**, **ומגין על דורו** בזכויותיו **כעץ** המגין בצילו מפני החמה.

<u>כותב ה**בן יהוידע** {שם}</u> – **שנותיו ארוכות כעץ**. נ"ל בס"ד כתיב 'כי האדם עץ השדה', והיינו שנמשל לעץ השדה, שכל אילן שמוציא פירות שנותיו ארוכין, חדא כי מזבלין ומשקין אותו תמיד, ועוד אין קוצצין אילן שמוציא פירות. אבל אם אינו

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

מוציא פירות שנותיו קצרים שכורתין אותו להסקה ולבנין, ולכן איוב שהיה צדיק ועושה פירות, אמר שנותיו ארוכות כעץ. ר"ל דוגמת העץ דהוצאת פירותיו גורמת שיאריכו שנותיו. אי נמי הוא חי מאתים ועשר שנים כמנין עצים, ולז"א שנותיו ארוכות כעץ.

ואמר מגין על דורו כעץ, כי בעת שהיה בטובה היו לוקחים מוסר ממנו לומר: ראו מי שעובד את אלוקים, כמה זכיה יש לו. ובעת שלקה ביסורין היו אומרים: אם בארזים נפלה השלהבת מה יענו אזובי קיר. ובלימודים אלו היה מגין על דורו מן היצר הרע המפתה אותם לדבר עבירה, וזה היה כעץ אשר בעודו מחובר, ומוציא פירות יהיה ממנו הנאה לעולם מכח פירותיו, וכאשר נתלש דאינו מוציא פירות יש הנאה לעולם מן כליון שלו, דע"י שהם מסקין אותו נהנים מהסק שלו. ונמצא יש ב' לימודים הפכיים בעץ, וכן הוא באדם צדיק שלומדים ממנו שני לימודים הפכיים.

<u>אם אלה פני הדברים, בואו נתקדם לשלב נוסף</u>:

בתורה הקדושה, התמר לא נקרא בשם 'תמר';

אומרת התורה בפרשת עקב **{דברים ח, ח} אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ**.

<u>אומר רש"י</u>[10] – **ראשית בכורי אדמתך.** משבעת המינין האמורים בשבח ארצך (דברים ח ח) ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש, הוא דבש תמרים.

אני רוצה לשאול – כמה פעמים, מופיעה המילה 'תמרים' בתורה?

לפי הזיכרון שלי, מופיע ארבע פעמים המילה 'תמרים' ופעם אחת 'תמר';

אומרת התורה: **{בראשית יד, ז} וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט הִוא קָדֵשׁ וַיַּכּוּ אֶת כָּל שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי וְגַם אֶת הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחַצְצֹן תָּמָר**;

<u>אומר רש"י</u> – **בחצצון תמר.** הוא עין גדי.

הפעם הראשונה שמופיעה המילה 'תמרים', היא בפרשת השבוע שלנו, שנאמר **{שמות טו, כז} וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים** וגו'.

הפעם השלישית, מופיעה בפרשת מסעי שנאמר **{לג, ט} וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם**.

---

[10] על הפס' **{שמות לד, כו} רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה'** וגו'.

בתורה הקדושה, התמר לא נקרא בשם 'תמר';

הפעם הרביעית, מופיעה בפרשת 'וזאת הברכה', שנאמר **{דברים לד, ג} וְאֶת הַנֶּגֶב וְאֶת הַכִּכָּר בִּקְעַת יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים עַד צֹעַר.**

הפעם השניה [שבכוונה דילגתי עליה כי עליה אני רוצה לדבר], מופיעה בפרשת אמור **{ויקרא כג, מ} וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים.**

אם נשים לב, כאשר מתכוונת התורה לאכילת תמרים – היא כותבת 'דבש'; כאשר אין הכוונה לאכילה, היא כותבת 'תמרים' – דוגמת שבעים הזקנים וכו'.

אני רוצה להוכיח מכאן, דבר פשוט מאוד;

התורה פותחת דוקא באתרוג, שנאמר "**וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל**" – מכאן, שהאתרוג הוא החשוב מכולם.

אע"פ שהוא החשוב מכולם, כאשר חז"ל מדברים על ארבעת המינים, האחרון שמוזכר הוא האתרוג; הפרק השלישי במסכת סוכה, נקרא 'לולב הגזול';

<u>נשאלת השאלה</u> – למה דוקא 'לולב הגזול' ולא 'אתרוג הגזול'?

יאמר האומר – "פשוט מאוד, כי על הלולב אתה מברך!"

<u>אומרת הגמרא {מסכת סוכה לז, ב}</u> – **ואמר רבה: לולב בימין ואתרוג בשמאל מ"ט? הני תלתא מצות והאי חדא מצוה. א"ל ר' ירמיה לר' זריקא: מאי טעם לא מברכינן אלא על נטילת לולב הואיל וגבוה מכולן ולגבהיה לאתרוג ולבריך א"ל: הואיל ובמינו גבוה מכולן.**

הלכתי בעקבות עצי התמרים, לנסות ולהבין מזה התמר;

<u>כותב **בעל הטורים**</u>[11] – **כפות תמרים**. היינו לולב. לולב בגי' חיים לכך יבש פסול. עץ חיים. היינו לולב שעולה כמנין חיים וכן תודיעני אורח חיים.

<u>אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה ל, אות י}</u> – **פְּרִי עֵץ הָדָר** [אתרוג]**, זֶה אַבְרָהָם שֶׁהִדְרוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁיבָה טוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כד, א): וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וּכְתִיב (ויקרא יט, לב): וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. כַּפֹּת תְּמָרִים, זֶה יִצְחָק, שֶׁהָיָה כָּפוּת וְעָקוּד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וַעֲנַף עֵץ עָבֹת, זֶה יַעֲקֹב, מָה הַדֵּס זֶה רָחוּשׁ בְּעָלִין, כָּךְ הָיָה יַעֲקֹב רָחוּשׁ בְּבָנִים. וְעַרְבֵי נָחַל, זֶה יוֹסֵף, מָה עֲרָבָה זוֹ כְּמוּשָׁה לִפְנֵי שְׁלשָׁה מִינִין הַלָּלוּ, כָּךְ מֵת יוֹסֵף לִפְנֵי אֶחָיו.**

---

[11] על הפס' **{ויקרא כג, מ} וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן** וגו'.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

דָּבָר אַחֵר, פְּרִי עֵץ הָדָר [אתרוג]**, זוֹ שָׁרָה שֶׁהִדְרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁיבָה טוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יח, יא): וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים. כַּפֹּת תְּמָרִים, זוֹ רִבְקָה, מַה תְּמָרָה זוֹ יֵשׁ בָּהּ אֹכֶל וְיֵשׁ בָּהּ עֻקְצִין, כָּךְ הָעֲמִידָה רִבְקָה צַדִּיק וְרָשָׁע. וַעֲנַף עֵץ עָבֹת, זוֹ לֵאָה, מָה הֲדַס זֶה רָחוּשׁ בְּעָלִין, כָּךְ הָיְתָה לֵאָה רְחוּשָׁה בִּבָּנִים. וְעַרְבֵי נָחַל, זוֹ רָחֵל, מָה עֲרָבָה זוֹ כְּמוּשָׁה לִפְנֵי שְׁלֹשֶׁת הַמִּינִין, כָּךְ רָחֵל מֵתָה לִפְנֵי אֲחוֹתָהּ.**

<u>ממשיך המדרש ואומר {שם אות יב}</u> – **דָּבָר אַחֵר, פְּרִי עֵץ הָדָר, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מָה אֶתְרוֹג זֶה יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְיֵשׁ בּוֹ רֵיחַ, כָּךְ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם תּוֹרָה וְיֵשׁ בָּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים. כַּפֹּת תְּמָרִים, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מָה הַתְּמָרָה הַזּוֹ יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְאֵין בּוֹ רֵיחַ, כָּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהֶם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם תּוֹרָה וְאֵין בָּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים. וַעֲנַף עֵץ עָבֹת, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מָה הֲדַס יֵשׁ בּוֹ רֵיחַ וְאֵין בּוֹ טַעַם, כָּךְ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהֶם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים וְאֵין בָּהֶם תּוֹרָה. וְעַרְבֵי נָחַל, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מָה עֲרָבָה זוֹ אֵין בָּהּ טַעַם וְאֵין בָּהּ רֵיחַ, כָּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא תּוֹרָה וְלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים**...

יוצא א"כ, שהלולב מסמל את התורה.

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה דוקא הלולב מסמל את התורה ?

<u>כותב **הרוקח** {פרשת אמור}</u> – **ולקחתם לכם ביו הראשון פרי עץ הדר וכפת תמרים**. לול"ב בגימטריא חיי"ם, לכך יבש פסול שהוא מת: החומש מתחיל בב' – "בראשית ברא" ומסיים בל' – "לעיני כל ישראל": הנביאים מתחיל בו' – "ויהי אחרי מות משה", ומסיים בל' – "ויעל": הרי לולב שקול ככל התורה כולה.

<u>כותב ה**מהר"י וויל** {סימן קצ"א}</u> – לולב בגימ' ל"ו ל"ב, כלומר ל"ו צדיקים בכל דור שרואים פני שכינה: ול"ב היינו תורה שמתחלת בב' ומסיים בל': ול"ו מסכתות שיש להם גמרא היינו דכתיב "כי על פי הדברים האלה כרתי ברית וגו'", ולולב בגימט' 'חיים', היינו התורה שנאמר "כי הוא חייך וגו'"[12].

לפני כארבעה חודשים, בחג הסוכות, לקחנו לולב ושמנו עליו שלוש לולאות;

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה דוקא שלוש לולאות?

כתוב בהלכה, כנגד שלשת האבות: אברהם, יצחק ויעקב. אבל בא ה**מטה משה**, ואומר חידוש עצום;

<u>כותב ה**מטה משה**</u> – ונוהגין לעשות שלשה אגודים כנגד ג' אבות. אי נמי לולב בגימטריא ס"ח [68], ושלשה אגודות – הרי ע"א [71], כנגד ע"א סנהדרין.

---

[12] **ברוך שאמר**: יוצא עפ"י דבריו, שכאשר אוחזים בלולב, זה כאילו אוחזים בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ.

ממילא, כשרוצים לומר לנו שמינו שבעים סנהדרין – כותבים שמצאו 'שבעים תמרים';

<u>שאלנו</u> – ולמה דוקא תמרים?! למה לא תפוחים או גויאבות?

פשוט מאוד, כי הלולב מסמל סנהדרין – וסנהדרין מסמלת את ידיעת התורה כולה – גם את התורה שבכתב וגם את התורה שבע"פ! מה שאין כן בתפוח, או בגויאבה וגם לא במנגו ולא בפפאיה!

אם ככה, כאשר רצה הקב"ה למנות שבעים זקנים, הוא הביא את משה למקום שנקרא "**אֵילִמָה**" – "**וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים**" – להראות לעם ישראל, שמששת ימי בראשית מחכה הקב"ה לאותו הרגע שעם ישראל יעמוד לקבל תורה – "**בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ**", ופירש"י: "בשביל התורה שנקראת (משלי ח כב) ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב ג) ראשית תבואתו".

<u>אם ככה, נוכל כעת להבין</u>:

כשהגיעו עם ישראל למרה, לא היה להם מים לשתות כי המים היו מָרים, ולכן נקרא המקום בשם "**מָרָה**". וכשהגיעו למקום שנקרא "**אֵילִמָה**", הם מצאו "**שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים**" – ואם ככה, המקום היה צריך להיקרא בשם 'מתוקי' או 'תמרה' וכד' – למה נקרא המקום דוקא בשם "**אֵילִמָה**"???

אחד משמותיו של הקב"ה, הוא השם '**אֵל**' – '**אלהים**'; מי נקרא בשם הזה מלבדו?! דיין, שנאמר **{שמות כב, כז} אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל וְנָשִׂיא בְעַמְּךָ לֹא תָאֹר**.

אם ככה, מובן כעת למה נקרא המקום בשם '**אֵילִמָה**' – כי שמה מונו הדיינים, שנקראים בשם אלקים!

<u>אם אלה פני הדברים, נוכל כעת לחזור בחזרה לט"ו בשבט</u>:

מגלים לנו חז"ל, שהתמר מושך את הלב לתורה. עד כדי כך, שכשגלו ישראל מארצם הם ירדו דוקא לבבל – ולמה דוקא לשם ולא לסוריה ?

<u>אומרת הגמרא {מסכת פסחים פז, ב – פח, א}</u> – **עולא אמר**: **כדי שיאכלו תמרים ויעסקו בתורה. עולא איקלע** נזדמן **לפומבדיתא, קריבו ליה טירינא דתמרי** הגישו לו סל של תמרים, **אמר להו**: **כמה כי הני בזוזא** כמה מאלו נקנים בזוז? **אמרו ליה**: **תלת בזוזא** שלשה בזוז. **אמר** עולא: **מלא צַנָא דדובשא בזוזא** מלא הסל דבש נמכר בזוז **ובבלאי לא עסקי באורייתא** ובכל זאת אין הבבלים עוסקים בתורה! **בליליא צערוהו** התמרים שאכל, שגרמו לו לשלשול. בעקבות זה **אמר** עולא להיפך מדבריו הקודמים: **מלא צנא סָמָא דמותא בזוזא** מלא הסל סם המות נמכר בזוז **בבבל, ובבלאי עסקי באורייתא**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ובכל זאת הבבלים עוסקים בתורה! כלומר, התמרים שם זולים ביותר, ומתוך כך אוכלים מהם הרבה וסובלים מחמתם, ולפיכך יש להתפלא כיצד למרות זאת הם עוסקים בתורה.

את כל התלמוד הבבלי כתבו בבבל – ולמה ? – כי הכל מלא שם בתמרים!

הולכים לקבל את התורה; התחנה האחת לפני קבלת התורה, באים עם ישראל ואוכלים תמרים – ולמה דוקא תמרים?! כי זה מה שמושך את הלב לתורה!

אם ככה, יש לנו תורה שבכתב שזה ה'ל"ב' של הלו**לב** – תמרים; **ל"ו** – תורה שבע"פ – תלמוד בבלי – נכתב בבבל – גם תמרים!

נשארנו עם תורת הסוד;

איפה נוסדה תורת הסוד? במערה. אם ככה, כשנכנס ר' שמעון למערה, היה צריך להיות לו שם עץ תמרים – אבל במקום זה, היה לו שם מעין של מים ועץ חרובים.

אומרים חז"ל {קהלת רבה, פרשה י, אות א} – **רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ הֲווֹן טְמִירִין בְּמְעָרְתָּא דִּפְקַע תְּלַת עֲשַׂר שְׁנִין בְּשִׁמְדָא, וַהֲווֹן אָכְלִין חֲרוּבִין וּתְמָרִים**.

אומר ה**מדרש תלפיות** {אות ח, ענף חסד} – **כתב לי החכם השלם ה"ר יעקב פארא"ג נר"ו ששמע מה"ר יוסף ביואש שקיבל ממוהר"ר יהונתן גלאנטי ז"ל ששמע מפי קדוש מדבר מוהר"ר משה גאלאנטי זצ"ל שקבל מהזקנים שקבלו איש מפי איש עד רשב"י זל"ה שאילן החרובין שהיה לרשב"י במערה בכל ערב שבת היה נהפך לאילן של תמרים.**

פירוש הדבר, שכל השבוע הם אכלו חרובים כי כדי ללמוד זוהר א"א לאכול תמרים, אלא צריך לסגף את הגוף. אבל בשבת – מקבלים בונוס – תמרים!

נשאלת השאלה – מה הסוד של המג'הול הזה, שמביא כ"כ הרבה תורה ??? ☺

כותב ה**מדרש תלפיות** {ענף דקל} – **שמעתי מחד צורבא דרבנן שראה במדרש שהתמר אין גידולו מסבת ששרשיו יונקים מן האדמה כשאר אילנות, אלא גידולו מסבת שיונק מלמעלה, ומלמעלה יורד שפע למטה בשורשים כדי שיתקיים בקרקע.**

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה ג, אות א} – **מַה תְּמָרָה זוֹ לְבָהּ מְכֻוָּן לְמַעְלָה, כָּךְ יִשְׂרָאֵל לִבָּן מְכֻוָּן לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה, טו): עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי. דָּבָר אַחֵר, מַה תְּמָרָה זוֹ יֵשׁ לָהּ תַּאֲוָה, כָּךְ צַדִּיקִים יֵשׁ לָהֶם תַּאֲוָה, מַה תַּאֲוָתָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו, ט): נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל.**

אָמַר רַבִּי תַּנְחוּמָא מַעֲשֶׂה בִּתְמָרָה אַחַת שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּחַמְתָן וְלֹא הָיְתָה עוֹשָׂה פֵּרוֹת, וְהָיוּ מַרְכִּיבִין אוֹתָהּ וְלֹא עָשְׂתָה פֵּרוֹת, אָמַר לָהֶם דִּקְלֵי תְּמָרָה הִיא רוֹאָה מֵירִיחוֹ וְהִיא מִתְאַוָּה לָהּ בְּלִבָּהּ, וְהֵבִיאוּ מִמֶּנָּהּ וְהִרְכִּיבוּ אוֹתָהּ מִיָּד עָשְׂתָה פֵּרוֹת, כָּךְ כָּל תַּאֲוָתָן וְצִפּוּיִין שֶׁל צַדִּיקִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בא הספר **נתיב בינה** על פרקי שירה, ואומר דבר נפלא ביותר עפ"י דברי המדרש;

כותב ה**נתיב בינה** – **תמר אומר, צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה**... דשורש המעלה דתמר שיש לה לב אחד הוא אותו מעלה שיש לה תאוה ושעומדת זקופה, כלומר, דכל אדם ואדם יש לו הרבה רצונות והרבה תאוות והרבה שאיפות לכל מיני דברים ואינו חי למטרה אחת ויחידה שהוא עשיית רצון הבורא ית', ואילו הצדיקים יש להם אך ורק מטרה אחת בחייהם – לעשות רצון קונם ית', והוא הכי תימא להגיע לדרגה זו שיש לו רק רצון אחד זהו אם יש לו תאוה, דהיינו שכשעבודת הבורא ית' אצלו הוא מחמת ההכרח שצריך לעשות רצון הבורא ית"ש אזי אין הכי נמי הוא עושה את זה אבל יש לו עוד רצונות בחייו, אבל כשיש לו תאוה לעבודת הבורא ית"ש היינו שזה כל חשקו וזה תאותו אזי זה כל חייו וזה כל סיפוקו וממילא אין לו בעולמו אלא זאת. וזהו מה שנקרא לב אחד שאין לו הרבה רצונות אלא לב אחד בלבד, ויש לו תאוה כנ"ל, וזהו המובן דעומד זקוף שאינו מתכופף לשום דבר אחר ואין לו שום דבר אחד בחייו מלבד עבודת הבורא ית"ש ואינו נכנע לשום רוח מצויה ואינה מצויה, וע"כ עושה פירות כדפירש שם הרשב"ם שאוכל פרי מעלליו בעולם הזה דבגוונא שאין עבודת ה' ית' החיות שלו ממילא אין לו מזה הנאה והוא רק לצורך ההכרח אזי גם שכרו הוא רק בעולם הבא. אבל כשעבודת ה' ית' הוא הסיפוק שלו והעולם הזה שלו אזי שכרו עמו שמור לו גם בעולם הזה – מדה כנגד מדה והטוב שהוא עושה בחייו מטיב לו גם בחייו, וזה גם במובן דפירותיו מתוקים וצילו נאה ועליו ועציו משמשים דהיינו שכל כולו על כל אשר בו הוא אך ורק למטרה אחת של עבודת הבורא ית' ללא שום שיור, וכל כולו הוא רק עבודת הבורא ית"ש.

מסופר על ה**חזון איש**, שהיה מתפלל תמיד 'מנחה גדולה'; מגיעה השעה 12^{30} – ישר מתפללים מנחה!

שאל אותו אחד התלמידים: "רב'ה, הרי מעיקר הדין רצוי להתפלל מנחה קטנה ולא גדולה. למה הרב מקפיד להתפלל דוקא מנחה גדולה???"

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אמר לו ה**חזון איש**: "אתה צודק. אבל מה אני יכול לעשות שאני לא יכול להתאפק – ברגע שמגיעה השעה [30]12 נפשי עומדת לצאת מרוב חשקה להתפלל!!!"

אם כן, זהו ההבדל שבין צדיקים לשאר האנשים; שאר האנשים, דבר ראשון, אוכלים וישנים – ובנוסף הם מתפללים ולומדים, כי הם פשוט 'חייבים'. צדיקים זה בדיוק ההיפך – מתהווים ללמוד, מתהווים להתפלל וכו' – וכך הוא התמר, כל תאוותיו הם לעבודת הבורא ית'!

אם אלה הדברים, מה עוד אפשר לומר לקראת היום הגדול – ט"ו בשבט?

אומרת הגמרא {מסכת תענית ה, ב} – **אילן אילן במה אברכך**? **אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין. שיהא צילך נאה הרי צילך נאה. שתהא אמת המים עוברת תחתיך הרי אמת המים עוברת תחתיך. אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך**.

בדורות של התנאים והאמוראים, כך היו מברכים – "**שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך**". אבל בדור הדפוק שלנו, אנחנו לא מברכים שהילדים יהיו כמונו – אוי ואבוי יהיה לנו אם הם יהיו כמונו. אז מה אנחנו אומרים? "ריבונו של עולם, שכל הפירות שיוצאים מאתנו, יהיו כמו הפירות שלהם – של הדורות הקודמים!"

אז נכון שכתוב שראוי להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג נאה – להצלחה. אבל דבר ראשון צריכים להתפלל, שהנטיעות שלנו יניבו פירות טובים – שנזכה לבנים ובני בנים שהולכים בדרך התורה והמצוות אמן ואמן!!!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net